

L'EMIGRANT

GENER

[2]

CATALA:

El teu Cinema és el
"MIRAFLORES"

Stat. Exhibidora Pirineus

EDUARD AUSENSI

FABRICA DE BOTONS I INSIGNIES MILITARS

Avinguda d' Itàlia, 1848

Telèfon, 45971

ARMENGOL PALMES
PINTURA, DECORACIO =

AV. PORTUGAL, 999 — TELEFON, 52477
SANTIAGO

Castellà Granja i Cia.

Huérfanos, 780 — Telèfon 30472

Cigars "Romeo y Julieta"

Xereç "Tío Paco"

Conyac "La Parra de Oro"

INDUSTRIA CORCHERA S. A.

JORGE CACERES, 220 — PARADERO 17 — (Lo Ovalle)
CASILLA 845 — TELEFON, 50378

Direcció Telegràfica: "CORCHO"

L'organització industrial més completa de Sudamèrica, en el seu ram, i amb capacitat de producció suficient per a satisfer completament les necessitats del nostre país.

Fabriquem tota mena de taps per a garrafes, ampolles i flascons de farmàcia. Aglomerats de suro per a frigorífics i totes les especialitats de la indústria del suro.

FABRICA DE TOVALLOLES

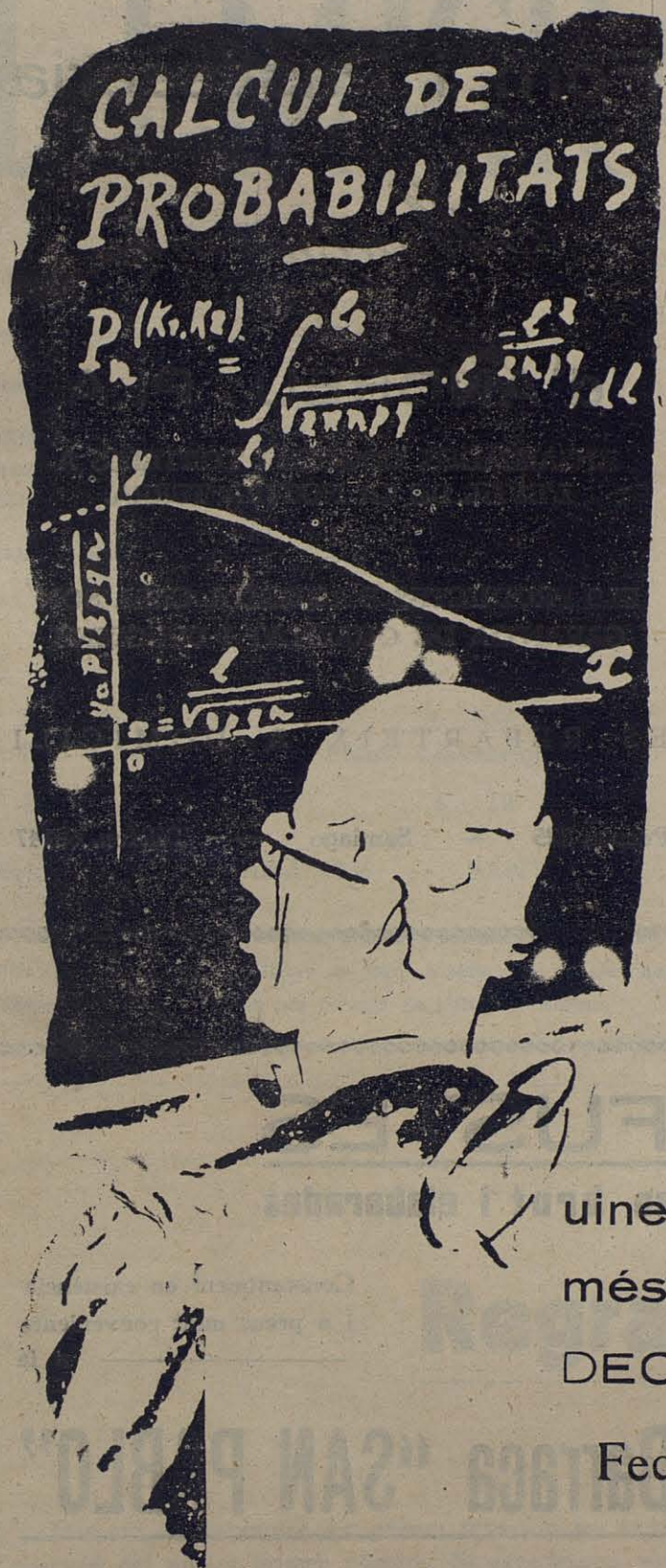
I

BARNUSSOS

RAMON VIÑAS SANROMA

BRIXTON

BLANCO ENCALADA, 2559

uines Companyies m'ofereixen
més garanties i facilitats?.....

DECIDIDAMENT

Federació Xilena d'Assegurances

**LA NUMANCIA
LA FEDERAL I
CAUPOLICAN**

Incendis - Marítimes — Transports — Garanties, etc.

VALPARAISO (Gerencia)

SANTIAGO

Prat, 865 · Casilla 744 · Tel. 5854

Huérfanos, 972 · Casilla 1993 · Tel. 89684

Establiments **ORIENTE**

DE
PUBILL GERMANS
(PLAÇA BAQUEDANO)

—
Confiteria i Pastisseria, telèfon 63767

Licors i Rotisseria, telèfon 65692

Restaurant a la carta, telèfon 65710

Bar, telèfon 67548

—
ENCARRECS PER A RECEPCIONS I BANQUETS
BÚFFET PER A CASAMENTS, BATEIGS,
FESTES FAMILIARS, ETC.

Forn i Pastisseria

Montserrat

d'ANDREU PLA

ENSAIMADES, COQUES I TORTELLS A
L'ESTIL DE LA NOSTRA TERRA.

ELS PRODUCTES D'AQUESTA CASA SON
GARANTIA DE QUALITAT I D'HIGIENE

ES REPARTEIX A DOMICILI

Puente, 825 — Santiago — Telèfon, 60147

GRAN CAMISERIA

BUSQUET

Av. PEDRO MONTT 2017 — VALPARAISO

CASA FUNDADA EL 1906

—
Articles d'alta qualitat
Camises "MATCH" de diferents preus
En venda les últimes novetats

L. BUSQUET I. CIA.
VALPARAISO

FUSTES

en brut i elaborades

Constantment en existència
i a preus molt convenients
a la

Barraca "SAN PABLO"

JOSEP AGUILO A. i FILLS

San Pablo 4770

Teulada americana

Teules de 0.65 per 1.08 metres
El més perfecte i útil en teules acanalades

L'EMIGRANT

GENER DEL 1945

serà el mirall que hom passejarà
al llarg del camí recorregut pels
catalans de Xile i del món.

ANY I DOLÇA CATALUNYA, PATRIA DEL MEU COR... N° 2

Editor: Agrupació Democràtica Catalana.

Director: Josep Ma. Xicota.

Redactors: Amichatis, Joan Manresa, Josep Ma. Casasses,
Josep Ma. Imbert, Josep Torre de Mer i Santiago
Meléndez.

Dibuixants: Roser Bru, Amichatis-Montero i Eduard Caces.

PREUS:

Subscripció a Xile \$ 100 l'any

Per a altres països: Preus convencionals

Exemplar \$ 10

Direcció postal: CASILLA 4036 — SANTIAGO

NOTA.—Els articles signats, de caire polític o polèmic, són publicats
sota l'exclusiva responsabilitat de llurs autors. Els articles no
signats i les notes, ho són per compte de l'Entitat Editora.

SUMARI

Portada: 1945, any de la derrota del feixisme i de la pau duradora,
per Lluís Villafuerte. — Regratiament. — Editorial. — Les
converses de L'Emigrant. Un capellà de la marina de guerra belga
ens parla del règim de Franco, per Josep Ma. Xicota. — Les
arts i els artistes. La Peña del Liceu, per Santiago Meléndez.
— Fantasia barcelonina. Un carreter de "La Catalana", per
Amichatis. — Una delegació curiosa. La pròxima reunió del Par-
lament de la República. — El dolor del poble, per Joan Manresa.
— Es diu Pons... I fa parlar d'ell a Mac Arthur, per J. X.
— Els catalans pel món. Xavier Cugat, el català que no perd
el temps, per J. X. — Francesc Macià, per Carles Duran. —
Ruta d'exili. L'arribada a Argelès, per Joan Manresa. — Ciència
i paciència... recreativa. — Noticiari.

Regratiament

Ens cal correspondre, en primer terme, a les veus d'encoratjament i de felicitació que ens han arribat després de l'aparició del nostre primer número. Si excedeixen, veritablement, els límits de la nostra modèstia, constitueixen, en canvi, un estímul apreciable que no deixarem de tenir molt en compte: per a complaure els nostres amables llegidors; per a millorar, en el possible, dintre dels mitjans al nostre abast, el contingut dels números successius; i, sobretot, per a servir els ideals de catalanitat i de llibertat, en general, que són la nostra guia.

Volem insistir, també, en el que deiem en el número anterior: en el caràcter ampli que té aquesta Revista, oberta a la col·laboració de tots els qui vulguin utilitzar-la per a l'exposició de llurs parers, qualsevol que sigui, dintre del clos nacional, la seva posició política, i encara que la difusió de llurs punts de vista originis, o pugui donar lloc, a la controvèrsia serena i respectuosa.

I diríem: "Res més", si no s'oferís al nostre esguard emocionat aquest nou any que comença, prometedor de les realitzacions més belles i més nobles. El saludem amb la satisfacció de l'alliberament, com a una bandera de pau i de victòria que, inevitablement, deixarà lliures de malfactors totes les terres d'Europa!

Al·ludim en el nostre darrer Editorial a la demagògica i confusionalista actuació dels compatriotes que recolzen el Consell Nacional Català de Londres; salvem, naturalment, algunes honorables excepcions.

Actors i testimonis de l'activitat política catalana a Xile, ens hem vist obligats a enfrontar-nos contra les múltiples i agosarades manifestacions d'aquest deslleial procedir. Hem de reconèixer, però que no ens trobem davant

d'una malura exclusivament local, sinó que s'han produït actuacions més o menys similars en la majoria de les "colònies" catalanes d'aquest continent. Aquesta extensió del mal, que agreuja la desorientació i la divisió entre els catalans, crea per a nosaltres un deure major de posar-lo de relleu i de combatre'l.

Observem, en primer terme, la manca de concordància, més encara, l'evident contradicció que existeix, en el fons i en la forma, entre les escasses declaracions oficials del Consell de Londres i les que prodiguen els seus adherents per aquestes terres americanes.

El retret fonamental que hem fet als homes que constitueixen el Consell de Londres és el de que la persistència d'aqueix organisme pertorba greument —de fet, i àdhuc potser contra la seva íntima voluntat— tots els esforços per aplegar sota una única i autoritzada direcció les activitats polítiques de tots els catalans, els de la Pàtria i els emigrats. En efecte, per les circumstàncies del seu origen i pel fet de conservar el seu nom —evidentement d'una significació massa enlairada—, el Consell Nacional català fa el joc a aquells catalans que volen imposar-nos-el com "el govern" de Catalunya.

Tanmateix, en les seves declaracions oficials i públiques (esmentem la seva darrera crida als catalans: la del 24 d'agost darrer) els homes de Londres no pretenen atribuir-se aquest caràcter de "govern". El seu intent proclamat i l'abast del seu programa definit està en la formació d'un bloc de catalans nacionals, "una nova solidaritat catalana" que treballi pel redreçament de la Pàtria. Precisen, a més, que la seva acció no vol obstaculitzar-ne cap altra de les que, per diferents camins, vulguin treballar també per Catalunya.

Pot considerar-se bo l'intent; però el camí escollit no pot ser pitjor. En les doloroses circumstàncies presents, més que mai, la nova solidaritat catalana sols pot formar-se a l'entorn i sota el guiatge del President de la Generalitat de Catalunya i amb el recolzament de les nostres Institucions.

No hauria estat potser excessivament difícil fer-ho entendre així als homes de Londres, però un cert nombre de catalans d'Amèrica —vells i nous— s'han encarregat d'impossibilitar-ho, al menys per ara. Tasca abominable, per la seva finalitat i pels procediments emprats! Incapacitat, ambició, fatxenderia, odi, insensatesa, tot hi ha jugat; tot, menys una serena reflexió de les necessitats de la Pàtria.

Algú, alguns, en hores de patriòtic renunciament i d'

abnegada col·laboració de part dels altres, havien grimpat a certes posicions i esdevingut casualment "personatges" dintre d'aquest nostre petit món "colonial"; es consideraven, ja, indispensables i els únics possibles intèrprets i definidors del pensament i de les conveniències de Catalunya; s'aferraven a les posicions assolides i s'utilitzaven tots els mitjans per tal de silenciar i anular les manifestacions d'una democràtica oposició.

Contra la política i els partits s'adreçaren els primers atacs. Sobre la política i els partits queien tots els retrets. Aquesta cortina de fum era una troballa excel·lent per a tapar les seves vergonyoses veritables finalitats. Tot el que feien els "personatges" era obra patriòtica, indiscutible i meritòria; tot el que, amb crítica raonada i serena, se'ls hi oposava era "maniobra política", "acció partidista", expressió apassionada dels mòbils més interessats, inconfessables i antipatriòtics. Ells, els "patriotes" eren "els bons", naturalment; els altres, els "polítics" mereixien els pitjors dictoris. Res no s'ha negligit per tal de presentar com a termes irreconciliablement antagònics el de patriotisme, per una banda, i els de política i partits polítics, per una altra. Així ha estat, fins que... en el moment que han intentat reforçar i prestigiar el Consell de Londres, han anat a cercar cuita-corrents alguns "representants" de partits polítics... Amb els seus propis actes, doncs, els "patriotes" han vingut a confessar la inconsistència i la insinceritat de la seva anterior propaganda.

Confosa, demagògica, igualment insincera ha estat i és la seva posició amb referència a la solució del problema nacional de Catalunya. Durant molt temps es limitaren a proclamar el dret d'autodeterminació del nostre poble, afirmació en la qual, altrament, coincidim amb fermesa tots els catalans. Però, quin abast volien donar a aquesta afirmació? Si escoltàvem aqueixos homes, si examinàvem la seva premsa, ens sentíem inclinats a creure que eren partidaris de la solució separatista, però ens quedaven alguns dubtes; no era tot massa clar, malgrat les estridències. I que no era prou clara aquella posició, ho demostrava també el descontent dels elements tradicionalment separatistes i l'aparició en terres de Cuba de la Unió d'Independentistes que reclamava dels homes de Londres i de les Comunitats catalanes una actuació més definida en aquest sentit.

Més tard anà precisant-se, però, entre crítiques i protestes, la fórmula que, almenys els elements més responsables, estaven disposats a acceptar i que ja es proclamava obertament en la darrera crida del Consell Nacional, abans esmentada; la fórmula d'una comunitat dels pobles hispànics fonamentada en la independència de cadascun d'ells i la interdependència de tots. Fórmula —no serà sobrer dir-ho— que ja fa molt temps és compartida per la immensa majoria dels catalans.

No basta, però, acceptar una fórmula; és precís seguir amb fermesa i sinceritat el camí adient per a fer-la viable. I això no es fa. Si l'acord amb bascs i gallecs no és difícil car existeix tradicionalment i té expressió política, en principi, des de l'any 1923, l'acord amb els demòcrates de l'Espanya castellana és més costós i exigeix una tàctica continuada i especial. No podem oblidar que si nosaltres, els catalans, tenim format el nostre concepte de la nostra personalitat nacional, ells, els castellans, han nascut i han estat formats sota la concepció de l'Espanya-nació, i no és precisament amb hostilitat i amb insults com podrem fer-los acceptar el nostre punt de vista. I està condemnat al fracàs el gest d'oferir una mà mentre hom gira la cara i fa ganyotes de fàstic.

Quan entrem a la seva cambra a l'Hotel Carrera, el capità Leclef ens fa en to faceciós:

—Bon dia, catalans! Quants anarquistes hi ha entre vosaltres?

I sense deixar-nos temps a respondre, ell mateix es contesta la pregunta:

—Almenys, hi haurà algun comunista?

Timidament, amb una veu tan fina que gairebé sembla un sospir, un company fa:

—Veurà, nosaltres som de l'Agrupació Democràtica Catalana...

—Caram —troba—. És bonic això d'Agrupació Democràtica Catalana! Si a Barcelona els poguessin pronunciar aquests bells mots... Però, què feu dempeus? Feu el favor de seure...

Com que no hi ha prou cadires a la cambra, ell ha triat el seu seient: Als peus del llit! Com si s'excusés de la seva excessiva modèstia, opina:

—Veureu, jo sóc un capellà d'esquerra...

Simó Leclef, és capellà de la Marina de guerra belga. Té uns ulls d'un blau puríssim i és gentil i polit, com correspon a un marí doblat de capellà. Però per sobre de totes les coses, té davant de nosaltres un títol que ens el fa extraordinàriament simpàtic: Durant tres anys, del 1940 al 1943, ha recorregut les presons i els camps de concentració d'Espanya i no sempre en qualitat de turista.

No es fa pregar gaire per a explicar com va ésser la seva arribada a Espanya. Quan el desastre belga, fugint del alemanys, va anar recorrent els ports de l'Atlàntic. Va estar a Dunquerque, treballant en l'evacuació; va anar descendint pels ports francesos a mesura que aquests eren ocupats pels alemanys, fins que el seu vaixell va arribar a Bilbao.

Allà, poc sabien el que els esperava!

Arriba a la península

—L'arribada del nostre vaixell a Bilbao va preocupar immediatament les autoritats espanyoles —explica—. La seva decisió, va ésser ràpidament presa: Els mariners anirien a raure al camp de concentració de Miranda de Ebro i els oficials, podríem pel moment quedar-nos a Bilbao, però amb la condició expressa de presentar-nos tres vegades a la setmana a la policia.

Els mariners —troba— estarien en bona companyia: Amb els "rojos". Suposo que no cal que us aclarí, que a Espanya, tothom que no és franquista és "rojo". Per conseqüent, jo era també "rojo" i sort vaig tenir dels meus galons. Del contrari, hauria conegut els rigors del fuet, de la mateixa manera que els van conèixer els meus mariners.

Les flagel·lacions als camps de concentració

No és precisament per candidesa que li preguntem:

—Però és que als camps de concentració es tracta els presoners a vergassades?

—Es el tracte normal. I no creieu que emprin el fuet únicament els especialistes. Tothom! El més ínfim soldat reparteix fuetades a tort i a dret. Creieu, és una cosa inhumana. No voldria molestar-vos —diu amb timidesa—, però ja coneixeu la fúria i les sangs calentes dels espanyols...

—Digui, digui —troba un company—. Coneixem els nostres companys de la península... Parlàveu de...

—Doncs bé, els mariners belgues, no escaparen tampoc de les vergassades. Si eren també "rojos"! Finalment, un

Les converses de L'Emigrant

Un capella de la Marina de guerra belga ens parla del regim de Franco

Un capellà virtuós i que no intriga és una Providència per a un poble.

FLEURY.

Per JOSEP M. XICOTA.

dia vaig poder parlar amb el General Loriga i li vaig dir el que feia al cas. No sé perquè, em va escoltar i va donar-se pressa a telefonar al General López Pinto a Burgos. Els meus mariners van poder finalment ésser traslladats al camp de concentració d'Orduño, mentre a mi se'm permetia traslladar-me a Madrid per a gestionar el repatriament de tota la meva gent. Amb un parell de dies en tindria prou! Vaig prendre bitllet d'anada i tornada, vàlid per a set dies i... al cap de sis mesos encara era a Madrid! Finalment vaig reeixir al que m'havia proposat, i tots els mariners que no eren necessaris per a la conservació dels vaixells, van poder sortir cap a Anglaterra, via Portugal.

No sé perquè, una cosa que tothom considerarà tan fàcil, fou estimada com un èxit diplomàtic. Tant va ésser així la cosa...

Fa de censor a Espanya

—De retorn a Bilbao —va prosseguir— el cap de la censura militar, va demanar-me si podia encarregar-me de la censura postal redactada en flamenc. No cal que us digui que, considerant que d'aquesta manera podria ésser útil als meus, vaig acceptar encisat. La cosa va rutllar bé, fins

El capellà-capità Simó Leclef. Al seu costat, elements de l'Agrupació Democràtica Catalana i un representant de la nostra revista.

que el Cònsol alemany, per indicació de la Gestapo, després d'insistir diverses vegades, va aconseguir que fos desplaçat. De nou vaig lliurar-me als presoners. De tant en tant, creuaven la frontera ex-combatents belgues. La policia espanyola els prenia tot l'or i el que tenien de valor i els tancava a les presons. Ja coneixen les presons espanyoles... doncs bè, de les d'avui, no en sabeu de la missa la meitat!

Per aquesta raó vaig dedicar tots els meus esforços en centralitzar els presoners dels camps de concentració i presons en un sol camp: Miranda de Ebro. Pel Nadal del 1940, n'hi havien un centenar, de 39 nacions diferents. Cada nació tenia el seu grup. De belgues, més tard, va arribar a haver-ne 600.

Va fer una petita pausa i va prosseguir:

—Vaig traslladar-me definitivament a Madrid. Vaig prendre unes oficines i vaig col·locar a la porta una placa que deia: "Ambaixada de Bèlgica. Servei d'internats belgues a Espanya".

Tenia autorització per a fer un viatge setmanal a Miranda de Ebro. Els portava roba, sabó i... menjar. No cal que us digui, que els vaig trobar en la més espantosa misèria. Les dificultats per a adquirir el que necessitàvem, eren una cosa de no dir. Més del 80 per cent del que enviàvem, teníem de comprar-ho a la borsa negra. Sort vam tenir de l'ajut de les Ambaixades dels EE. UU. i Gran Bretanya!

Les coses rutllaven doncs normalment. Cada setmana, amb els permisos dels Ministeris de Guerra i de la Governació, podia repatriar de 10 a 20 compatriotes. La cosa va acabar per enfutismar a la Gestapo.

Detingut

—El dia 6 de juny del 1942, vaig rebre la visita de la policia. Van registra-ho tot, i finalment em van portar als calabossos de la Governació. Eren uns 200. Els meus companys de cella, eren un espanyol —es deia Carles Tercero, no ho oblidare mai més—, i un portuguès. No em parreu de mals tractes... Enlloc del món, he vist el que vaig presenciar allí... Finalment, al cap de 15 dies, em van deixar en llibertat. Em vaig adonar que no tenia temps a perdre i vaig organitzar un tren especial per a 800 repatriats. Va ésser un rècord! Del camp de concentració, els férem anar a Sant Sebastià i d'allà a Portugal.

—Però per què a Sant Sebastià? —vam demanar.

—No us estranyi. Quan teníem de fer alguna cosa important, anàvem al País Basc o Barcelona. Allà, tot és molt més fàcil. No veieu que no compten amb la col·laboració de la gent i que la rebel·lia en aquells llocs es molt viva!

Naturalment, em van tornar a detenir. Vaig poder as-sabentar-me que la Gestapo estava decidida a suprimir-me, i com a mal menor, vaig acceptar que m'expulssessin. La meva tasca estava però ja acomplerta: 3.010 compatriotes repatriats, no és poca cosa!

—Què penseu de la situació espanyola? —li vam preguntar.

—Mireu, ser profeta avui, que la cosa ja està madura, no té un gran mèrit. Però jo l'any 1941 ja vaig dir que allò no podia durar. El falangisme o el franquisme és la solució més anti-espanyola que us pugueu imaginar. No en treuran res, malgrat les desfilades militars dels infants de 15 anys. Napoleó ja va dir que amb les baionetes es pot fer tot, excepció feta d'asseure-s'hi a sobre. Han fet ja tres o quatre depuracions de Falange, i res no aconseguïen, encara que en fessin dues centes. Un dia vaig demanar a un amic, com era possible que fos de Falange. Per tota res-

posta va dir-me: Veus, les fletxes les porto a la guerrera, però a sota, sobre la pell, no n'hi porto pas...

El 95 per cent del espanyols són contraris acèrrims de Falange, i Franco, que és el seu cap, cristal·litza naturalment tots aquests odis. En resum, pot dir-se que Espanya és un gran camp de concentració, dintre del qual hi ha espanyols i una altra gent que no poden ésser considerats com a tals i que són únicament tolerats. La més petita denúncia, i podeu ingressar a la presó, no sabeu si per tres dies o tres anys.

Han matat Espanya

En aquest punt de la conversa, el senyor Leclef pronuncia uns mots que estimem d'una gran importància:

—Ells han matat l'ànima d'Espanya. Ells que tant en parlen, han occit la hispanitat. De l'espanyol, del Quixot, n'han fet un ésser que ja no es diferencia del francès, de l'alemany o del suec. Un home apagat, trist, desvitalitzat...

Si no arriba una solució ràpida, el poble espanyol haurà perdut definitivament el seu caràcter. Però per altra banda, ai d'ells si els arriba la revifalla! No creguéssiu pas mai que la propera guerra civil, pugui comparar-se amb l'anterior. Milers, milions de persones, homes i dones, esperen l'ocasió per a satisfer la seva set de venjança. A aquests, no els deturarà res ni ningú...

El clergat, un gran culpable

Va fer una petita pausa i va prosseguir:

—He de reconèixer que el clergat espanyol no ha estat a l'altura de la seva missió. A les troncs de les esglésies, als confessionaris, no s'ha parlat de perdó, de caritat cristiana, sinó tot el contrari. En totes les esglésies, a més a més d'accentuar els odis, no ha deixat de repetir-se que per a ésser bon espanyol i bon cristià, cal ésser falangista.

Han estat orbs i han volgut tancar els ulls a l'evidència. Han fet del falangisme la seva causa i cauran embolcallats amb el terrabastall que ho esfondrarà tot.

No han volgut adonar-se de que el noranta cinc per cent dels fidels, són contraris a allò que ells volen mantenir des de la trona, i que quan en lloc de predicar la paraula de Déu prediquen la de Franco, es creen mortals enemics, que a la sortida de l'Església es diuen: —Aquest capellà es l'anti-Crist i el primer que, quan sigui arribada l'hora, caldrà suprimir.

—I el clergat català? —li preguntem.

—Hauria estat com el de tot Espanya. El que passa, és que tant Catalunya com Bascònia, han oposat una resistència heroica al Falangisme. La Gestapo, a Barcelona, no ha pogut fer gairebé res. La col·laboració que ha trobat en la massa, ha estat nul·la. Quina diferència de Madrid, que sempre té gent disposada a servir-la! Per aquesta raó, Barcelona, Bilbao, Sant Sebastià,... són les ciutats més tranquil·les de la península.

—Vol dir?...

—Tranquil·les, en aparença... Però on el moviment clandestí és més important i ben organitzat. Si jo us pogués parlar de les meves estades a Barcelona!...

No sabem si realment ens en anava, a parlar. Però en aquell moment va trucar a la porta el Pare Prior dels benedictins de Las Condes, i no vam voler abusar més de la seva amable confiança.

En donar-li la mà vam inclinar-nos respectuosament davant la creu de la solapa del capità-capellà Leclef, insígnia que ha sabut ostentar amb honor en les presons de l'Espanya sinistra i feudal, del General Franco i del Cardenal Segura.

La Penya del Liceu

Per SANTIAGO MELENDEZ.

A començaments de l'any 1930, un home, amb testa de persona gran però de cos esquifit i camacurt, i un capellà d'aspecte provincià i també menudet d'estatura, prenien cafè cada tarda, molt a prop del taulell, quasi tocant a les plaques curulles de terroços de sucre i a les clàssiques ampolles de rom o anís.

Si quelcom cridava l'atenció d'aquesta parella de conspicus parroquians del Cafè del Liceu, era potser la constant xerrameca que sostenien, i la vehemència toçuda amb que el seglar impedia sentar base al pobre capellà, tot dient-li que no amb el dit, mentre es palpava el nas i es recargolava el ros bigoti. El capellà prou s'esforçava en rebatre'l, però no hi havia res a fer, i s'havia de resignar amb un beatífic somriure i aguantar el xàfec.

Un altre detall que els distingia de la resta, era que l'un, ja fes un fret del diable o una calor insuportable, sempre es capçava amb un barret negre. El mossèn lluïa a testa descoberta una melena grisa i enrinxolada, com les d'aquells capellans clàssics en les estampes de primera comunió.

Els dos personatges de qui us parlo són, o eren, en Joan Osó i mossèn Pere, un beneficiat del Pi, als quals cal reconèixer l'honor d'haver estat els fundadors de la Penya del Liceu de Barcelona. En foren els fundadors i els mantenedors, a través de totes les tempestes, grandeses i misèries d'aquells sis anys d'abans de la rebel·lió feixista.

¿Com va ser que aquell etern diàleg de l'Ossó i mos-

sèn Pere anés guanyant adeptes, fins a fer-se tan nombrosa i variada la reunió? Molt senzill. Fou que arribà un moment en què l'Osó ja no sabé de què més convèncer al pobre mossèn Pere, i tractà de cercar orelles en les quals abocar les seves sentències i teories, i avui un i demà l'altre, anaren acudint a fer penya al cafè dels cantants.

A mi m'hi portà l'Eugeni Miracle, que llavors feia de marxant de quadros antics, però que en els seus bons temps havia estat baix d'òpera. Amb mi va anar-hi el meu bon amic, el pintor Francesc Camps Ribera, i darrera nostre la Penya del Liceu es féu tan enorme, que arribà a desplaçar els negociants, i fins els mateixos cantants. Aquell reconet que ocuparen mossèn Pere i l'Osó es convertí en una estesa de taules d'atapeïda concurrència.

L'escultor Fenosa, el pintor Gausachs, els dibuixants Benigani i Bon el de la rulota, el pintor Enric Pascual Monturiol que anava expressament, des de Nova York, a la Penya, una temporada cada any, l'escriptor sabadellenc Joan Mates, els escultors Viladomat i Tarrac, l'Atché, més conegut per Shúm, enemic número 1 del fatídic Martínez Anido, l'escultor Llauredó, en Comeleran, el pintor dels nostres suburbis, el delicat pintor Grau Sala, en Mimó, alcalde de Sardanyola, i col·leccionista a l'hora que fou introduït per en Viladomat. En fi, la llista es faria interminable si us havia de dir un per, un els qui hi feien la passada amb intermitències. Només us diré que fins un fill d'en Gauguin, en García Lorca i en Dalí hi desfilaren.

Per cert que en Dalí hi desembarcà d'un immens "Hispano", matrícula de París, en una tarda d'estiu, amb espadenyes, pantalon blanc, samarreta de ratlles blaves i gorra de capità mercant.

No cal dir que durant aquelles dues hores llargues de penya les converses versaven sempre sobre art, però també s'hi parlava i discutia de política quan els esdeveniments s'ho portaven, i malgrat la presència de mossèn Pere el lèxic era lliure i contundent. Així sí, després d'haver-la dita tan grossa com volgueu, s'acostumava a demanar perdó al ministre de l'església, el qual ens absolia amb un somriure; i quan la cosa era molt recargolada, mossèn Pere, amb el seu català de Calaceit, es sortia del compromís dient "Aquests xiquets són terribles", però, ni en

o les peripècies del descobriment d'un Goya, d'un Greco o d'un Velàzquez.

Més enllà, en Benigani venia números per a la rifa d'un dibuix, "El carro de la cocaïna" o "La mort del fill del clown". Aquells trossos d'esgarrifós humorisme, que mai no se sabia a qui tocaven en sortejar-los. Tan difícil era saber això, com l'hora en que en Benigani els dibuixava, tanta era la fama de desordenat que tenia. Una vegada l'amo del cabaret "Café Catalán", encarregà a Benigani la decoració del bar, i a en Camps Ribera i en Comeleran uns plafons. Quan aquests ja tenien els plafons col·locats, en Benigani encara havia de començar a pensar què faria. L'amo del cafè havia donat a la premsa una data fixa per a la inauguració, i no tingué més solució que tractar de segrestar

A "les petites", els noctàmbuls barcelonins anaven a informar-se de la inversemblant aventura de Benigani.

les tardes de més borrascosa discussió o pecaminosa conversa, mossèn Pere abandonà el cenacle.

A Barcelona n'hi havien moltes de penyes, si voleu més seleccionades, però cap de tan viva com la del Liceu. Allà es passava bugada de tot el d'actualitat artística. Allà es sabia tot i no es perdonava cap "potin". Es parlava a més de pintura, de música, de teatre, de ciència, de music-hall, de química, de cinema, de circ, etc.: hi havia càtedra per a tot, fins pels braus, especialment els dilluns.

Com és natural, l'extensió que arribà a prendre aquella penya feia impossible que tothom pogués seguir el fil de les diverses converses, i el millor, en arribar, era triar la taula que ens agradés més.

A la de l'Osó, per exemple, invariablement s'hi solucionava un problema de pintura o música. Allà la paraula era per a l'Osó, Picasso, Wagner, Beethoven, Eric Satie, Nonell... eren els motius, i com que d'ells qui en "sabia" era l'Osó, no hi havia més que resignar-se a escoltar, sota la pena de que us féssiu acreedor a la frase sacramental: "Mireu, jo ja fa mols anys que l'he passat aquest llibre, m'enteneu?".

A l'altra taula, en Miracle recordava les seves passades glòries operístiques a Mèxic, o bé desgranava les incidències del seu darrer invent, la història de la rellotgeria

en Benigani. No hi havia, altra solució viable que el segrest; però com se li preparava la ratèra? Amb en Benigani no hi havia res a fer per la violència. El gran percentatge de sang gitana o moresca que porta a les venes el fan rebel a les impositcions i dates fixes, especialment en les coses del treball. En Demon, que era l'empresari del cabaret i coneixia el "panyo", preparà la ratèra. El primer que féu, fou fer portar un llit, matalassos i llençols. Després comprà colors, pinzells, regles i tot el material necessari. La teca, els vins, aperitius, etc., no cal dir que la casa els pagava, i tot de la millor qualitat. La instal·lació fou portada a terme amb tota la intenció. Al bell mig de la pista de ball s'hi muntà el llit, amb tauleta de nit i tot. Al costat, no massa lluny del futur bar i de la bastida, la taula ben parada amb el seu ramell de floretes. En fi, una presentació principesca. Només mancava donar el cop i procedir al pacífic segrestament. Aquella tarda es presentà algú al Liceu, i com qui no fa res, se'n emportà en Benigani Rambla avall. Arribats que foren a l'Arc del Teatre, algú deixà anar la següent capciosa proposició: "Arribem-nos fins el Català?". I en Beni, sense pensar el que li esperava, s'hi va deixar portar. Un cop a dins, l'empresari l'agafà pel seu compte i el deixà com un drap brut, encara que no tant, però, que no li restés un agafador per a portar les coses al bon terme convenient. "Mira, Benigani" —li digué— "aquest

llit, aquesta taula parada, aquestes ampolles de vi de marca... tot és per a tu, a més del que hem convingut pel teu treball, si em fas la decoració per a abans del dia assenyalat. Però des d'ara et dic que no sortiràs d'ací fins que hagi donat la darrera pinzellada. Des d'aquest instant restes segregat aci".

En Benigani restà un xic desconcertat, i sense obrir la boca es posà a la feina com un posseït.

L'arrencada li durà tres dies i tres nits seguides. T'othom estava esverat d'aquella inusitada activitat. De la taula a la bastida i de la bastida al llit. Però tot això era massa rutinari per a en Benigani. Hi mancava l'espurna d'humorisme. Una matinada, després del ressopó, agafà un full de cartolina blanca i hi escriví el següent: "Benigani hace 72 horas que trabaja", i el penjà a la porta de l'establiment. A partir d'aquell dia l'anà renovant, i augmentant les hores corresponents.

Per aquells dies s'exhibia no sé on de Barcelona un dejenador, i en Benigani no dejunava, però treballava, que era més difícil segons ell. Així, a més, desmentia la injusta fama de desordenat que li havien engiponat.

El bo del cas és que hi hagué gran nombre d'interessats en saber de l'inaudit esforç del nostre popular i gran humorista, que esperaven el darrer comunicat abans d'anar a tancar els ànecs.

Quan apareixia pel Liceu l'Enric Pascual Monturiol, hi havia una variant més al cenacle.

En Monturiol era un tipus d'home inconfusible, malgrat la insignificància de la seva còrpora.

Era una ànima de pa de pessic, però ningú no ho hauria dit si hagués fet cas de l'expressió feréstega de la seva cara pàl·lida i eixuta, del seu nas enorme i aguilenc, dels ulls negres i penetrants de mirada, de la seva boca reduïda sense prominència als llavis, barba partida per un solc profund, cabell negríssim, laci i lluent, pentinat amb clenxa de gitano amb "pepeta", i les pulseres retallades un xic més amunt de les orelles. Les profundes línies que li arrencaven de les narines li dibuixaven un triangle just i perfecte amb la línia fina de la boca.

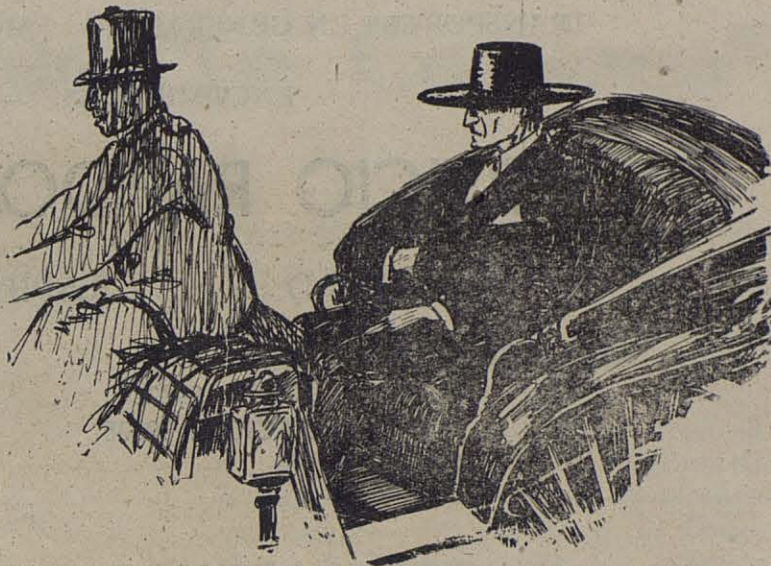
La seva entrada al cafè era exactament la mateixa cada dia. Baixava del seu auto sense pressa; pujava els quatre graons del vestíbul i restava dret almenys un minut, esguardant amb aquells ulls de gitano vell, com si desafies a algú de la colla. Després, poc a poc, s'acostava, es treia el barret i l'abric i s'asseia mig de gairell, sense dir ni bones tardes. Això ho feia igual sempre, fins quan retornava després de cinc o sis mesos d'estada a Nova York. Nosaltres, com que ja ho sabíem, no en fèiem cas. Fins després d'una bona estona no prenia part en la conversa, i llavors la cosa canviava per complet. Aquell home d'apariència adusta i poc confortable esdevenia el més agradable "causeur" que es pugui imaginar.

Un dia vingué entusiasmat amb la idea de pintar un "torero" de debó. Ja tenia el "torero", però li mancava el vestit. En Camps Ribera l'ajudà a cercar-ne un, i una vegada trobat, en Monturiol es posà a la feina. A partir d'aquell dia només calia preguntar a en Monturiol: "Com va el "torero"?". I ja el teníeu entusiasmat i del millor humor. Però un dia el seu entusiasme pujà de to i ens sorprenge a tots quan ens preguntà: "Quant val un toro?". Naturalment, ningú no ho sabia, ni l'Osó. —"N'he de comprar un, perquè estic pintant un "maestro" de debó, i l'he de fer debutar. El tal "maestro" era un cira-botes que quan es veié vestit de torejador començà a fer veròniques i postures i li feu creure que a ell el que li mancava era l'oportunitat, i que si tenia ocasió demostraria que la Plaça Monumental era

petita per a ell.

Per a abreujar: en Monturiol comprà un vedell bastant crescutet, llogà un altre vestit a toc de nou, espasa, banderilles de luxe, en fi, totes les eines, comprà qui sap les entrades, i pintà un cartell per a la "corrida" a gran tamany. Arribà el dia de la gran festa i es féu conduir a la Plaça en una carretel·la de dos cavalls, lluint un cordovés negre i lluent, com un autèntic aficionat sevillà.

L'exhibició del seu "maestro" fou un desastre dels més grans que es puguin explicar. En sortir de la Plaça, en Mon-

El que quedava de les arrogàncies de Monturiol a la sortida dels "toros".

turiol no sabia què fer del flamant cordovés. En el seu rostre hi aparegué de nou aquell rictus d'home hermètic i amargat. Quan s'assegué a la carretel·la, semblava que en lloc del cira-botes, era a ell que portaven a la clínica.

* * *

Els darrers temps de la Penya del Liceu coincidiren amb els esdeveniments polítics. Allà se sabia constantment el que passava. Estàvem com qui diu en sessió perpètua. L'amo del cafè, el senyor Ferrer, es mostrava inquiet i recelós com mai, doncs era de la Lliga, la qual cosa no li privava d'esser propietari amb el seu germà, de la cèlebre "Taverna dels tenors", del carrer d'en Robador.

Esclatà la revolta i, naturalment, durant quinze dies, no hi hagué penya. Després es reprengué, però les coses havien canviat molt. Els autèntics hi érem tots; els altres s'esfumaren. El senyor Ferrer ja no estava al peu del tauler; l'amo era llavors el Sindicat. Mossèn Pere ningú no sabia aparentement on era, però tots sabíem, i n'estàvem orgullosos, que res de mal no li havia esdevingut.

Forn. "La Barcelonesa"

de RAMON BELLA M.

Els seus forns a vapors donen al pa una cocció perfecta. La nostra especialitat són els xocosos, el pa de llet i el de motlle.

REPARTIM UNICAMENT A PARTICULARS

Avinguda Condell, 1654

Telèfon, 40568

"Expreso Internacional"

PROPIETARIO: JOSE J. FAJARDO

TRANSPORTES EN GENERAL — MOVILIZACIONES — MUDANZAS

ENCOMIENDAS — BODEGAJES

SERVICIO RAPIDO DE EQUIPAJES

SEGURIDAD — RAPIDEZ — ECONOMIA

SANTIAGO: MORANDE, 723
FONO OFICINA, 89822
FONO ESTACION, 89008
CASILLA, 981

VALPARAISO: BLANCO, 70
FONO OFICINA, 2919
FONO ADUANA, 7917
FONO EST. BARON, 6425
CASILLA, 1786

CONSULTENOS SIN COMPROMISO

LA CASA IBERA

DE MARTINEZ I CASASUS

SAN PABLO, 1802 — TELEFON, 61345

TOT EL QUE NECESSITI PEL SEU

AUTOMOVIL

FABRICA DE MIRALLS

DE FRANCESC CUCURELLA R.

TALLERS ESPECIALS PER PLATEJAR,
BISELAR I GRAVAR

Especialitat en miralls de fantasia i venecians

Casa fundada el 1906 — Importació directa

ARGOMEDO, 369

TELEFON, 66601

PINTURA I DECORACIO

MIQUEL GIMENO E.

MAGATZEM DE PINTURES

TALLER I OFICINES: SAN FRANCISCO, 231 — TELEFON, 83620 — SANTIAGO

PREUS ESPECIALS PER A PINTORS

Jo, senyors, era carreter.
Es clar que no fa gaire bonic dir "Jo era carreter".
Però no hi ha més remei. Jo era carreter. El meu avi era carreter. I la meva àvia era carretera.

Ja sé que és més galdós dir "Quan jo era ministre de Finances". Però jo no sóc ministre, ni seré ministre, ni sé de què va amb això de les finances.

Jo era carreter, un carreter d'aquells renegaires, que diuen aquells renecs tan recargolats, que sembla que troni.

Jo era un carreter d'aquells que sempre duen clavells a l'orella.

Era un carreter amb dues mules, la "Perla" i la "Xavala", que fins la gent s'aturava per a veure-les com bracejaven, i fins els tiraven "requiebros"...

Al món no hi ha res com una mula.

És a dir, hi ha una cosa millor que una mula: un parell de mules.

Menar un parell de mules ben avingudes, és molt millor que menar un vaixell que pot anar a "pico".

Jo era carreter de Catalana...

La Catalana era un tramvia d'aquells que en diuen de cavalls, que per cinc cèntims et feia un viatge de lluna de mel d'anada i tornada, de tanta durada, que quan baixaven de la Catalana, els nuvis ja s'havien aburrit i es miraven malament.

La Catalana començava la "tournee" al carrer de Mallorca, tirava Aribau avall, travessava la plaça de la Universitat plena d'Estudiants, carrer de Pelai, les Rambles de tots menes, i cap al carrer de Fivaller, la Casa de la Vila i la Generalitat, que llavors en deien "Diputación Provincial"; i cap al Parc fins a l'Arc del Triomf, a fer cinc de barreja a la taverna de la cantonada. Ansia, Manela, quina vidassa!

Totes les floristes de la Rambla em coneixien...

Totes, en passar pel seu costat, em tiraven una flor...

És que jo era un bon moço... Fins em saludaven els guàrdies municipals. Semblava l'Alcalde dels carreters. Quan passava per cà la Ciutat, fins em somreia l'estàtua de Fivaller... Allò, la Catalana que jo menava, no era un carro amb seients... era la carretel·la de l'amor.

Recordo l'aventura que em va passar cert dia.

Era la diada de Sant Jordi.

Tinc de fer una confessió.

Jo, com a bon carreter, només crec en un sant: Sant Antoni.

El dia de Sant Antoni, la "Perla" i la "Xavala" anaven vestides i guarnides com per a anar a un casament: flors i randes, i uns guarniments que estrenaven cada any... Jo, amb el meu barret de copa, el cabell més arriçat que un nen de la processó i un jec de vellut que semblava un mirall, anava més orgullós que en Monturiol, que és un català que diuen que va inventar els submarins... Vés quina idea que va tenir, en inventar aquestes bestioles!

Però per Sant Jordi feia una excepció.

Sant Jordi és un sant que va a cavall.

I el que va a cavall, em mereix tot el respecte.

A més, Sant Jordi va a cavall i mata el Drac que té als peus.

No fa com els picadors de toros, que deixen que la bèstia del toro mati el cavall...

La diada de Sant Jordi, en passar per la plaça de Sant Jaume, jo m'aturava.

Ja podien protestar els passatgers, ja!...

Era la diada de Sant Jordi, i allà feien el mercat de les Roses.

Quina mà de roses!

Fantasia barcelonina

Un carreter de "La Catalana"

A en Miquel Xicota, el català que a Amèrica no tindrà mai una situació brillant: té masses amics; l'home que a la manera de Casanova, sempre té l'aventura de cada dia; deportiu de la política, solament té l'arma de la simpatia per a defensar-se.

Li ofreno aquestes impressions, perquè ell les va crear, una nit, a l'Hora Catalana de la Ràdio. Són unes nòtules barcelonines que vaig recordar, embabiecat, al Centre Català de Santiago, davant d'un retrat de la nostra plaça de Sant Jaume, on lluia la seva silueta un vell "ripert" de "La Catalana".

Per AMICHATIS.

Allò sí que feia bonic...

Quin perfum de roses per tot arreu...

Roses de tots colors... roses blanques com nenes de primera comunió... roses vermelles com el cor d'un heroi... roses de te com emblema d'un amor pansit...

Jo baixava de la Catalana i em comprava tres roses: una per a la "Perla", una altra per a la "Xavala", i una altra, que en arribar a la quadra li posava en un vaseta a Sant Antoni, perquè no tingués gelosia.

Va ésser una diada de Sant Jordi...

A la mateixa florista que jo, li va comprar un pomell de roses una senyoreta.

Allò no era una senyoreta, allò era un jardí.

Ella va pujar a una carretel·la de dos cavalls i jo vaig pujar a la Catalana, tirada per les dues mules.

I va esclatar l'ènamorament.

Em va emmetzinar el perfum de les roses.

La senyoreta, avant amb la seva carretel·la!

Jo, darrera amb la meva Catalana!

La carretel·la trenca cap al Parc!

Jo deixo el meu camí i em fico cap a dintre del Parc.

La "Perla" i la "Xavala", que tenien molt de coneixement, ho van comprendre desseguida, i em van fer l'ullet, com dient-me "Ves tirant!".

Darrera de la carretel·la, vaig fer cinc toms al Parc.

I la carretel·la tira passeig de Sant Joan amunt... I trenca per la Gran Via... I va cap al passeig de Gràcia... I cap al Tibidabo... I jo al darrera... La dona de la carretel·la vinga mirar-me... i jo, vinga somriure... i els passatgers, vinga cridar... Deien "alto!", "pareu!", "que esteu boig?"...

I jo només tenia un geste, despreci.
I la carretel·la surt de Barcelona... i jo al darrera...
I arribem a un bosc... i jo al darrera...
Jo no sé com va anar, però ni les mules tenien gana,
ni jo tenia set de fer la barreja...

De sobte es fa de nit... I jo vinga córrer... Però en-
cara corria més la carretel·la...

I passaven pobles, i rius i masies... De sobte, veig al
meu costat un jove molt simpàtic, amb un cavall blanc...
Jo pensava que el coneixia. I ell em diu "Que no em co-
neixes?"

Jo li responc "I tu?"

I ell, somrient, em respon: "Prou que et conec! Tu ets
un català, un català que té la virtut dels homes d'aquesta
terra... Tu ets un d'aquells homes que estimen el seu ofici,
i per això sou treballadors perfectes..."

"Però qui ets tu, que no et conec?"

"Sóc Sant Jordi"

Faig un xisclé, obro els ulls, i em desperto...

La "Perla" i la "Xavala" em miren amb mofa.

Miro endarrera i la Catalana estava plena de flors, ro-
ses de Sant Jordi i donetes barcelonines, que totes ho són,
de flors veritables.

Una nena xamosa em diu: "Apa, que ja fa mitja hora
que esperem!"

Tiro de les regnes, i apa, Perla, apa, Xavala!... i al-
tra vegada cap a la Plaça de Sant Jaume, i altra vegada a
fer el tom entre les roses, i en mirar cap a la façana de la
Generalitat, veig l'estàtua de Sant Jordi, que em diu: "Apa,
carreter, està bé que estimis molt el teu ofici, perquè això
fa molt català, però el que no fa català és que a cada viatge
t'ennuolis el cervell amb dos ditets de barreja."

Una delegació curiosa

La reunió del Parlament de la República

El dia 10 d'aquest mes es reunirà a la ciutat de Mèxic
el Parlament de la República espanyola.

Sembla que hi assistiran nombrosos diputats, procedents
de diversos països d'Europa i d'Amèrica. Sabem que alguns
parlamentaris que no podran concórrer-hi es faran repre-
sentar per altres. En tot cas, és ja segur que hi haurà el
"quorum" necessari per tal de donar força legal a l'assem-
blea i a les resolucions que s'hi prenguin.

Cal esperar, per tant, que malgrat les innombrables di-
ficultats acumulades en el decurs dels passats cinc anys
d'exili, s'haurà aconseguit per fi posar en bona marxa el me-
canisme legal espanyol, i que la República podrà comptar
amb un Govern que la representi en els moments importan-
tíssims que ja van acostant-se.

* * *

Ací, a Xile, entre els catalans refugiats, hi ha un sol
diputat a les Corts republicanes: el senyor Pere Aznar, fins
ara del P. S. U.

El senyor Aznar, que no podrà traslladar-se a Mèxic,
ha delegat la seva representació —segons hem sabut per
diversos conductes, entre ells el de l'"Hora Catalana de Rà-
dio"— en el President de Bascònia, senyor Aguirre.

Encara que sembli, al primer cop d'ull, que personal-
ment hom pot fer el que li sembli, com que el senyor Aznar
té una representació col·lectiva, ens permetem criticar la seva
actitud per diverses raons, entre elles:

El senyor Aznar, fins ara furiosament contrari a Ga-
leusca, al Consell Nacional de Londres, i fins a la persona
del senyor Aguirre (recordem particularment les inacaba-
bles discussions que havíem tingut amb el senyor Aznar, i
el to, definitivament despectiu, amb què ens acomiadà, a
la sortida d'una reunió, no fa gaires mesos, parlant-nos del
President dels bascos, de "les comunions, butlles papals..."
etc.), i panegirista entusiasta de la Junta Suprema de Unió
Nacional, ha deixat de pertànyer al P. S. U.

Naturalment, el senyor Aznar ha cercat immediatament
on situar-se, i, naturalment també, ho ha fet sense transi-
ció, amb un viratge radical, rodó, que no podrà convèncer

més que a aquells que ho facin veure: al senyor Aznar se
li han despertat unes simpaties insospitades envers aquells
que més atacava. Aquesta és una qüestió que difícilment
podrà passar desapercebuda a tota persona que tingui un
mínim de criteri.

Hi ha encara un aspecte més greu, que té relació —i
més ara, que el senyor Aznar es prepara per a ser un "pa-
triotista pur"— amb la renúncia dels drets de sobirania que
corresponen a un diputat català, en delegar les seves atri-
bucions en una persona tan alta i respectable com es vulgui,
però al cap i a la fi forastera. Semblaria, si no fos que la
tendència del Consell Nacional de Londres diuen que té
l'adhesió de la majoria dels catalans, que no hi ha a Mèxic
ni un sol diputat català que pugui representar-lo. No ens
estranyaria que fos així. Sigui com sigui, heu-vos-ací les si-
tuacions a què pot conduir el conreu, interessat o incon-
trolat, del patriotisme verbal i fàcil.

Montserrat
BAR - RESTAURANT -

de

LACAMBRA I CAMPS

Cuina COSMOPOLITA

Especialitat en Plats Catalans

Agustinas, 1111 i 1115

Bandera, 206 — Telèfon, 69596

El cronista estava temptat de posar un altre títol, més contundent, a aquest article. I possiblement, també, el comentari hauria estat més dur, si s'hagués deixat emportar per la primera impressió, irritant i desagradable. Sortosament, per una d'aquelles reaccions inexplicables i imprevisibles, se li han presentat a la imaginació una sèrie d'hipòtesis que, malgrat la distància, poden ésser certes; ha sospesat el pro i el contra de la qüestió; ha cregut que no podia generalitzar, i que l'alegre i despreocupat sentiment caritatiu d'alguns no podia involucrar —no és possible que així sigui— la totalitat dels compatriotes que, encara que més sortosos que nosaltres, no han deixat de passar penalitats i privacions a l'exili. Per això el cronista es captindrà una miqueta, encara que no deixarà de ser dur. I espera que aquells que es donguin per al·ludits, rectifiquin.

La causa és fàcilment comprensible. Des de molts quilòmetres de distància, un diguem-ne full català, ens porta el comentari d'una festa celebrada en els salons, per dissort, d'un important Centre Català, i dedicada a l'ajut a Catalunya (?). La notícia, relatada en un estil a la moda dels més conspicus periodistes de "sociedad", d'aquells que saben adular sempre l'aristocràcia i fins, si convé, la nou-ricocràcia, és una mostra incomparable de com senten molts benestants el dolor dels altres. I, admetent que en el fons hi hagi ignorància però almenys bona intenció, hem de convenir, una vegada més, que de bones intencions a l'infern en sobren.

Perquè els nostres lectors —els pobres i sofrents lectors barcelonins— tinguin un petit punt de referència sobre l'acte que mereix el nostre blâme, transcrivim un curt paràgraf de la ressenya que publica el periòdic de què parlàvem:

"... Es pot dir realment que hi hagué el bo i millor de la nostra col·lectivitat. A mesura que la nit avançava, augmentava l'animació, i les innombrables botelles de xampany que anaven buidant-se feien que l'alegria general fos més intensa. Dues orquestres, una típica i una altra de jazz, anaven alternant-se, de manera que un cop el ball engegat, semblava que al Centre s'hagués descobert el secret del moviment continu...". Etc., etc.

Per als nostres lectors, res més. Ells ja s'hauran pogut donar compte del molt que s'interessen per nosaltres alguns catalans d'Amèrica —hem dit alguns, i no tots— i de l'ajut que podem esperar-ne.

És a aquests "alguns", que adrecem les presents ratlles.

Volem demanar-los, primer —tenim dret, moralment, a exigir-los-ho— que, per un mínim de respecte, s'abstinguin d'organitzar aquesta mena de divertiments benèfics.

Els que vivim a Catalunya, els qui sofrim dintre de la Pàtria que sofreix avui i demà i cada dia, ens hem anat acostumant a veure, els uns dels altres, com s'anaven xuclant les nostres galtes, com s'anava arrugant la nostra pell i s'anaven ajupint les nostres espatlles, sota la força inexorable dels sofriments morals i materials de tota mena; tenim fills, tenim família, amors i responsabilitats. I avui es pot dir que ja no protestem; n'hem perdut el costum i n'hem perdut l'esma: ens hem hagut d'anar acostumant a veure com els sers més estimants manquen d'allò més indispensables; hem de veure com els menjars i les begudes selectes, en contrast amb la manca de mitjans del poble, passen, com un escarni, per a servir de satisfacció en determinades festes oficials i uniformades, festes —ai, las!— que tristament ens són recordades, almenys en la forma, per unes altres festes que, *per tal d'ajudar-nos*, celebren alguns compatriotes!

Depauperació; misèria; consumció; i, de tant en tant, un fill, un germà, la mare, un amor que se'n va, que es perd

El dolor del poble

(D'UN POSSIBLE PERIÒDIC BARCELONÍ,
DE LA RESISTENCIA)

"I no hi podriem posar dos pobres a l'entrada?"

(Santiago Russinyol - "El Mistic").

Transcripció de JOAN MANRESA

per a sempre. Aquesta és, més o menys, compatriotes d'Amèrica, la situació, aquest és el dolor del poble!

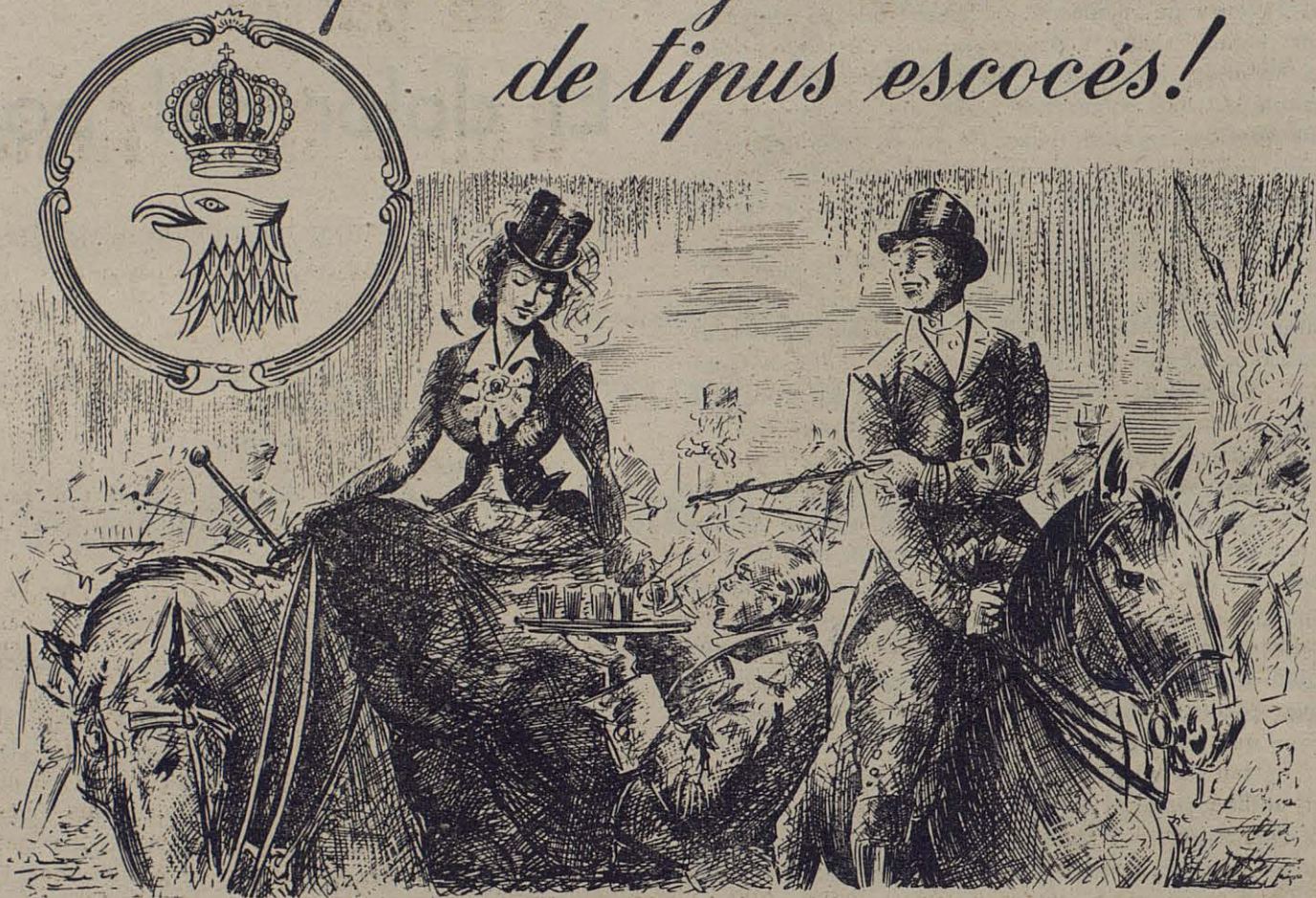
No parlem de les qüestions d'ordre moral. Mentre la neteja fecunda, gloriosa i definitiva no tingui efecte, hem de suportar, dia a dia, les injustícies més revoltants, els contactes més repulsius, les humiliacions més ignominioses. Cada dia. Del matí al vespre. Per la premsa i la ràdio. Al carrer, al treball, a l'escola. Només hi ha una manera digna de viure: en l'apartament, en la conspiració, amb la ràbia!

No volem pas fer el ploraner; no volem inspirar cap mena de llàstima, i menys a compatriotes. Al contrari. Ens hem acostumat, també —perquè esperem, encara, perquè esperem sempre!— a apretar les dents i a dissimular les penes. Som, malgrat tot, combatents! I si parlem d'aquestes coses —a les quals, naturalment, no podem ser aliens— és perquè hi ha qui pretèn alleugerir-nos-en, a l'empar de la xirinola i de la ballaruga.

Però no som exagerats. Comprenem perfectament que a l'Amèrica o a l'Oceania, si les circumstàncies o lo sort d'alguns els ho permeten, es facin celebracions i hom es diverteixi tant com vulgui. Allò que no podem silenciar, allò que considerem molt menys lícit, és que s'inverteixin els conceptes de tal forma, que sembli que la causa essencial és el pretexte, i vice-versa. O sigui, que es digui que es celebra una festa per tal de recollir cabals per a l'ajut a Catalunya, quan en realitat es recullen cabals per tal de poder, amb aquesta, excusa, passar una vetllada agradable —allò que el periodista del full que hem anomenat diverses vegades en podria dir "una simpàtica festa de societat".

Que no es prenguin tanta molèstia. I que sàpiguen que no podem agrair-los-la. Que a la Catalunya adolorida cal ajudar-la amb gests més sobris i amb actituds més austeres. Car el poble que pateix, tots aquells que necessiten veritablement l'ajuda, saben positivament que en tota festa benèfica en la qual es destapen innombrables ampolles de xampany, allò que, a tot estirar, pot sobrar per als beneficiats són els taps de les ampolles. I Catalunya necessita —moralment i materialment— coses més substantives.

*¡Una bebida deliciosa
de tipus escocés!*

BRANDY
EXTRA DRY SCOTCH

PRODUCTE DE
MAS & CIA. LTDA.
DESTIL.LADORS

DISTRIBUIDORS: VIÑAS UNIDAS S.A.

Ramon Pons.

—Escolteu, capità: Voldria que em parléssiu dels fets pels quals el govern dels EE. UU. us van condecorar amb la DSM... (1).

—Amb molt gust, però amb una condició.

—Acceptada. Digueu.

—Heu de prometre'm, que quan vegeu el General Mac Arthur li demanareu amb el meu nom que el retorn a Manila el faci amb la "Doña Nati".

—D'acord. Perfectament d'acord.

Així parlaven una nit en la coberta de la "Doña Nati", un corresponsal de guerra americà i el capità del vaixell. El seu nom serà familiar als nostres lectors: Ramon Pons!

En realitat, la vida del capità de la "Doña Nati", vaixell filipí de 5.000 tones, de la matrícula de Ilo, Ilo, és un seguit d'aventures fantàstiques. El seu cognom fins ara, havia estat familiar únicament en el paradís filipí. Ha calgut que es produís la guerra, perquè el cable transmetés a les quatre parts del món el seu cognom sonor: Pons.

Però què ha fet Pons? —es demanarà el lector.

Si l'escolteu a ell mateix, gairebé res. La història, però és molt diferent. El seu vaixell es trobava el dia 13 de desembre del 1941 a la badia de Manila. Era el darrer que hi restava, i calia fer pujar ràpidament la pressió de les calderes si hom volia salvar dels japonesos el vaixell, la tripulació i encara moltes altres coses. Però com poder creuar aquelles perillosíssimes aigües, infestades de mines pels americans, i amb la sortida, estretament vigilada pels vaixells de guerra, submarins i aviació nipona?

Era tanta la quantitat de mines sembrades que Pons va haver de fer fer a la "Doña Nati", un moviment semblant al que faria si haguessin recorregut el perfil de les dents d'una monumental serra.

Però no creguéssiu pas que tot es limités a fer giragones més o menys inversemblants. L'àrea que havien de recórrer no era pas massa ample; una mena de canal. De dia, tota la tripulació amb els ulls fets a l'horitzó, al mar i als aparells de navegació. De nit, al raig prim i perfilat del far de Corregidor, que anava indicant a Pons el secret de la sortida d'aquell inextricable laberinte.

(1) Menció per Serveis Distingits.

Es diu Pons...

I fa parlar d'ell a Mac Arthur

Uns dies després, aneu a saber quants!, la "Doña Nati" arribava a Sidney, Austràlia. El seu primer pensament va ésser, naturalment, el de tornar a Filipines. Si se'n havia sortit la primera vegada, per què no havia de provar fortuna la segona? Hom va carregar a consciència el vaixell i... cap a Cebú s'ha dit! El mateixos perills, les mateixes aventures i... arribada al port de destí. Amb lanxes hom va transportar tot el carregament a Bataan, i ni els que en van rebre els beneficis ni Amèrica no oblidaran mai aquest servei.

Pons no recorda, ja, quantes vegades ha anat als EE. UU. per a transportar materials de totes menes als fronts de combat del Pacífic. Unes vegades ha anat sol, altres escortat, i altres en convoi. La "Doña Nati" està sempre disposada a rendir al servei que li demanin i on li demanin. Hom creuria que el vaixell, talment si es tractés d'un ser vivent, experimenta una rara alegria quan es fa a la mar. És que la seva ànima d'acer s'adona, que quants més serveis porti a terme, més accelerarà el retorn del seu patró als braços de la seva amantíssima muller, Metan, que l'espera inconsolable a l'altre costat de la badia de Manila!

El corresponsals són gent de paraula. Quan el de la nostra història va retrobar Pons, va llegir-li aquests mots textuals del General Mac Arthur:

—Digueu a Pons que el recordo perfectament. Digueu-li que la "Doña Nati" ha de surar sempre, per a que ell i jo poguem fer plegats el viatge de retorn a Manila.

Lectora amiga: No és veritat que a partir d'avui, a més a més de Metan, hi haurà una altra dona que pregarà perquè els desitjos del famós General siguin acomplerts?

Si és així, fes-m'ho saber. Qui sap! Potser algun dia podrem dir al capità Pons: —No sabieu que una dona catalana feia vots per l'èxit de la vostra gloriosa aventura?

J. X.

Libreria SALVAT
Barcelona-Santiago

Agustinas 1043 — Casilla 2326 — Telef. 84734
SANTIAGO

El millor assortit de llibres
La millor llibreria

Escolteu a Xavier Cugat:

—Un matí, sota l'ombra del dit orientador de Cristòfor Colom, a la Porta de la Pau del moll de Barcelona, vam emigrar a Amèrica, set de família: Erem el pare, la mare, la tia i quatre de quitxalla. Si he d'ésser sincer, he de confessar, que al pare, ni el dit, ni els faldons, ni el posat sever de l'Almirall, no el preocupaven gaire. En canvi, uns uniformats amb casc, sabre i bigotis, aquests sí que el tenien inquiet.

Cugat explica que la família havia pres passatge per a anar a Mèxic. Però que quan van fer escala a La Havana, el país els va plaure, i així, tot senzill, s'hi van quedar.

—Això va ésser una gran sort — troba Cugat —. Mèxic des d'aleshores ha tingut vint revolucions. Us imagi-

Als sis anys, a Cugat li agradaven les joguines i... els violins.

neu el que hauria estat de la família amb el pare compromès en totes elles? Perquè no en dubtéssiu pas: Hi hauria estat embolicat!...

La seva infantesa

A La Havana, els primers anys de Cugat van transcórrer com els de tots els infants de la seva edat: Córrer d'un cantó a l'altre del carrer amb els peus tocant-li el... les anques; jugar a bales, al cercol... fins que un bon dia un compatriota anomenat Iglésies va instal·lar davant de casa seva una fàbrica de violins. Una vegada a la setmana, un senyor amb una corbata molt gran i negra, i amb uns cabells llargs com els de Colom de l'estàtua de Barcelona, hi anava a assajar els violins. Aquest era el seu dia de festa. Al principi, l'escoltava embadalit assegut al dintell de la porta de casa seva. Després, ja va palplantar-se al bell mig del carrer i no van passar gaires dies sense que Cugat anés a manifestar-se a l'interior del taller.

El senyor Iglésies estimava aquell menut, que tenia aleshores sis anys, negre com un gitanet. El dia de sant Francesc Xavier va dir-li:

—Té, aquí tens el meu regal! — I li va ofrenar un violí.

La seva carrera ja estava doncs feta. Accident? Pre-destinació? Qui ho sap! Cugat diu, que "si al davant de casa meva s'hi haguessin instal·lat un sabater, avui faria sabates". Però el cert és que als vuit anys tocava ja bastant bé el violí i que als dotze, ja mantenia tota la família.

Quan Carusso va cantar a l'Opera de La Havana, el seu Director, Serafin, el va prendre de primer violí. Però Cugat...

Arriba als EE. UU.

1915. Un bon dia, tota la família Cugat, — semblaven una petita tribu de gitans, — van arribar als EE. UU. Xavier va matricular-se al Conservatori i poc temps després, recordava a Carusso l'antiga coneixença i es feia nomenar violí-ajudant seu.

ELS CATALANS PEL MON

Xavier Cugat, el català que no perd el temps

Durant els viatges, Carusso feia caricatures, art en el qual excel·lia. Les de Cugat, aviat foren tan celebrades com les del mestre. I d'aquesta manera, tocant, practicant a tot-hora, i fent ninots, va recórrer al costat del gran tenor, els EE. UU. d'extrem a extrem.

Finalment, va separar-se'n per a dedicar-se exclusivament a donar recitals i concerts. El seu prestigi com a violinista, anava creixent poc a poc. Però Cugat era massa ambiciós! Un bon dia, en el seu carnet de notes, va marcar una data: —Si quan arribi aquest dia no sóc un gran violinista — va dir-se, — plego!"

Aquest dia va arribar. Era a Los Angeles i en un

nera revolucionària: Portaven una mena de camisa amb puntes i al coll, mocadors de color. L'Orquestra, s'anomenava "Cugat i els seus gigolos". El debut va ésser a Hollywood i d'allà van passar al famós "Cocoanut Grove" de Los Angeles. Un dels que hi anaven a matar el temps ballant-hi tangos, es deia Georges Raff.

L'èxit de Cugat fou rotund. Havia aconseguit que la gent s'aficionés a les rumbes i altres músiques típiques modernes.

L'aparició del cinema sonor, va acabar d'arrodonir la seva sort. Els contractes li plovién d'una manera impressionant i les quantitats que se li oferien ho eren encara més.

El caserí (Auto-caricatura).

Concert de l'Orquestra Filarmònica d'aquella ciutat. Cugat era el solista. En acabar el concert, tot eren felicitacions. Però Cugat, havia ja pres la seva decisió: Va enfundar el violí i va adreçar-se al diari "Los Angeles Time" a oferir-se com a caricaturista.

La primera ensopagada

L'aventura no podia tenir un resultat més falaguer. Hi havia molta gent que comprava el diari on Cugat treballava, només que per la seva caricatura diària. Ell mateix, molts dies s'aixecava de bon matí, per a veure la seva obra i constatar la reacció que en el públic produïa la mateixa.

Però Amèrica no és Europa i no sempre la gent per aquestes latituds entén el nostre humor. Una caricatura, ni més ni menys sagnant que les altres, el va posar en una situació difícil. Una dama de Califòrnia, excessivament prima en la caricatura, va reclamar-li una quantitat excessivament groxuda, per danys i perjudicis: 25.000 dòllars! La dama va perdre el plet, però Cugat va perdre el costum de retratar dones. D'ençà d'aquell dia, no dibuixa sinó homes.

Conreua la música típica

Fadigat de fer caricatures, Cugat va organitzar una Orquestra espanyola. Els músics, els havia vestit d'una ma-

Una mica de números

Al públic americà li agrada molt saber que és el que guanyen els seus artistes predilectes. Per aquesta raó, un periodista ha publicat amb detall les dades i xifres que oferim a continuació:

Els seus discs, són venuts per milions cada any. Els drets d'autor per tocar-los a les Emissores de ràdio i a les gramoles, li representen anualment 40.000 dòllars. Per a actuar en un teatre, cobra 9.000 dòllars a la setmana i 2.000 per cada actuació a la ràdio. Els contractes per a treballar al cinema, oscil·len entre 42.000 i 65.000 dòllars. La venda de les seves composicions musicals, i de les seves caricatures, li reporta anualment 50.000 dòllars...

Als EE. UU. però, Cugat no té pas la reputació d'un home metal·litzat. La gent diu que li agraden els ocells, els gossos, les flors...

I si parléssim d'amor?

L'ideal de Cugat, en bellesa femenina s'entén, era Dolores del Rio. N'estava tant enamorat — solament l'havia vist al cinema —, que quan Dolores filmava "Los Amores de Carmen", va demanar i obtenir l'entrada a l'Estudi. Xavier va fer-li l'amor, i àdhuc a la nit, anava amb uns amics, a donar-

li serenades al peu del balcó. Dolores va acceptar-lo i sortiren plegats. Després va demanar-li per casar-se amb ella, i només aleshores, Cugat va assabentar-se que la seva xicota no era l'autèntica Dolores del Rio sinó el seu doble: Carmen Castillo.

Calia però aguantar el cop, i Cugat va mantenir la seva promesa de casament. Ara que per poc temps! Quan Carmen va dir-li que entre homes i dones tenia trenta dos germans, Cugat va fer-se definitivament enrera.

A Carmen Castillo l'hi havia picat la mosca del matrimoni i va fer el seu pla. Un dia que Cugat havia treballat com mai i es trobava extraordinàriament fadigat, va anar-lo a cercar als Estudis.

—Acompanyem a ciutat — va dir-li. — Voldria que m'ajudéssis a escollir un parell de sabates...

Qui no ha tingut una hora "tonta" a la vida? Cugat gairebé no va adonar-se de que en lloc d'una sabateria es trobava a la Casa de la Ciutat i entre el seu xòfer i una bugadera, que serien els testimonis del seu casament.

—Ai, sí... — diuen que va dir al capellà. — Però acabi aviat...

Els amics de la família afirmen que Cugat i la seva muller són tan feliços. Si això és veritat, la lliçó moral que se'n desprèn és una cosa terrible.

El matrimoni de Cugat vindria a provar que per a ésser feliç en el matrimoni, hom s'ha d'equivocar de dona.

I encara que els equivocats són molts, no tots ho són de la manera graciosa i pintoresca del nostre compatriota.

J. X.

Però sap fer-se retratar. En aquest cas, al costat de Lina Romay.

Techo acanalado

VENCEDOR

(M. R. Año 1935)

COSTA FONTOVA. LTDA.

Fabricantes

CALLE COSTA 137 (NEGRETE)
CORREO 17 — TELEFONO 60141

CONCHALI

"El Negro y el Globo"

DE PEDRALS I CIA.

CASA FUNDADA L'ANY 1882

ROBA CONFECCIONADA DE TOTA MENA

SASTRERIA — CAMISERIA

Yungay, 2946 — Valparaiso — Teléf. 2534

RESTAURANT VALPARAISO

General Mackenna, 114 — Teléfono, 81111

Atès pel seu propietari

JOSEP PANICELLO

MENJADORS RESERVATS PER A FAMILIES

Restaurant del Centre Català

Huérfanos, 1111 — Teléfono 86853

Atès per CARLES MOLLO

Cuina netament a la Catalana
Vins i licors de Primera Qualitat.

ESPECIALITAT EN BANQUETS

FONT DE SODA

PASTISSERIA

CHILE

IRARRAZAVAL 2897 - TELEFON 43389

(davant del Teatre Hollywood)

Ambient distingit. — Atenció acurada.

ATENCIO

CAMISERIES!

PER A MITJONS, ESTADIO
PER A SOQUETS, OLIMPICO

Les millors qualitats - No destenyeixen - Colors solids

OLIVERI & MATHIESEN LTDA.

FABRICANTS

SAN ISIDRO, 1525

TELEFON, 53831

1928. Bruseles. Macià visita la tomba d'un caigut en l'exili.

Aquell any les campanes de la Catedral de Barcelona no varen anunciar l'arribada del Nadal. Callaren perquè pogués dormir Francesc Macià, el Cavaller de Catalunya. El Cavaller enamorat de la seva Pàtria a la que havia dedicat la seva vida sense defallences ni tortuositats. I quan prop del migdia d'aquell 25 de desembre, morí el President de la Generalitat, el poble no va amagar la seva desolació ni va escatimar les llàgrimes, perquè Macià era quelcom més que el President; era l'amic dels humils, dels treballadors i dels desvalguts; era "l'Avi" dels catalans.

A l'enterrament s'hi féu present una immensa generació, i si al seu pas pels carrers de Barcelona la tristesa es manifestava en respectuós silenci, quan, ja de nit, arribava al cementeri, els crits de: "Macià!"... "Avi!"... "Per què ens deixes?!"... es barrejaven als sanglots, a les maldiccions i a les plegàries en un conjunt inaudit, que expressava l'amor del poble per Macià, i la desesperació que li produïa la seva pèrdua.

Ja han passat onze anys des de la seva mort! Onze anys viscuts per Catalunya amb intensitat de tragèdia i amb emoció d'infantament; amb crits de victòria i amb llàgrimes de sang; amb punys enlaire, somniadors, que volen abastar estels i amb metralla de bombes que no distingeix donzelles ni infants. Onze anys que semblen un dia i que semblen un segle; anys de sacrificis heroics i de claudicacions terribles; anys de vida i de mort pels ideals de Pàtria...

negra nit i crits d'angoixa
però l'arrel encara viu...

* * *

La personalitat de Macià pertany, ja avui, a la història de Catalunya, i els catalans hem d'agrair-li no solament la restauració de la Pàtria, sinó també l'exemple de llialtat, de pulcritud i d'honradesa que, com una obra mestra, constitueix la seva vida.

Coronel d'enginyers, sortit de l'Acadèmia Militar amb el número 1 entre els de la seva promoció, abandona la seva carrera quan es convenç de que el rei, al que ha jurat servir, és un rei indigne.

La Llei de Jurisdiccions el troba ja al costat del poble de Catalunya, del qual no es separarà mai més.

Quan veu que l'Assemblea de Parlamentaris de l'any 1917 és una mascarada de la que busquen aprofitar-se (cadascú pel seu compte), Cambó i Lerroux, l'abandona.

Francesc Macia

Per CARLES DURAN

L'any 1923, el veu marxar cap a l'exili després d'haver signat a Barcelona, i precisament a Barcelona, la Triple Aliança amb Bascos i Gallecs.

Sempre al primer rengle de l'oposició, no ja solament contra Primo de Rivera, sinó contra el propi Alfons XIII, que s'ha proclamat hereu de Felip V, Macià pren part i dona el seu suport a tots els moviments d'acció revolucionària que pretenen tornar la llibertat al poble.

En 1926 intenta el seu propi cop, Prats de Molló, i si fracassa en l'intent armat, obté un èxit de propaganda en internacionalitzar el problema de Catalunya. Primo de Rivera s'incauta de les seves propietats que constitueixen els únics mitjans de vida de què disposa.

Infatigable, es trasllada a Amèrica en busca de cabals que li permetin continuar la lluita i retorna a Europa més decidit que mai.

Caiguda la dictadura es presenta a Barcelona, però és detingut i conduït novament a la frontera per ordre del general Despujols. Això promou un fort escàndol de premsa, que obliga el govern a autoritzar la tornada de Francesc Macià. Tot just arribat, presideix un Congrés que té lloc a Sant Andreu, on ell reorganitza "Estat Català".

Després, i junt amb Lluís Companys i Lluís Vallescà, organitza la Conferència d'Esquerres, que es celebra a Sants, i de la qual en surt formada l'Esquerra Republicana de Catalunya, que l'elegeix President.

Més tard, convoca una reunió de partits amb el fi de presentar una sola candidatura nacionalista d'esquerra a les eleccions. Hi acudeix la Unió Socialista i refusa Acció Catalana.

El 12 d'abril, davant l'astorament d' A. C., triomfa plenament la candidatura de coalició E. R. i U. S.

El dia 14 proclama, en front de la monarquia borbònica, la República Catalana.

El 17, d'acord amb els republicans espanyols, la transforma en Generalitat de Catalunya.

Dies després, una nova crida de Macià aconsegueix incorporar a l'Esquerra, entre altres, a Carner, Coromines, Pi Sunyer, Martí Barrera i Rovira Virgili.

Es refusa en canvi a seguir els suggeriments de la Lliga Catalana que, buscant neutralitzar la popularitat de Macià, li aconsella que deixi la Presidència de l'Esquerra. Sacrifica la seva tranquil·litat personal a la fe que el poble ha dipositat en ell. "Volem una Catalunya políticament lliure i socialment justa", són les seves paraules.

Quan les Corts Constituents Espanyoles discuteixen l'Estatut de Catalunya ell dirigeix, d'acord amb Companys, la discussió des de Barcelona i no permet que les coses essencials siguin suprimides de la nostra Autonomia.

La seva preocupació són els infants i dona un gran impuls a la construcció d'escoles i de guarderies per a nens.

Triomfalment travessa Catalunya i desvetlla arreu l'entusiasme del poble que l'aclama con el seu cabdill. Els des-

pitats de sempre, en canvi, el motegen de traïdor per haver acceptat l'entesa amb els espanyols.

Les dretes, enemigues de les llibertats de Catalunya, triomfen a Espanya. Preveient el futur inevitable, Macià exclama, abans de morir: "Pobra Catalunya!".

* * *

Exemple de pulcritud i d'honradesa, mai en el transcurs de la seva vida Macià no va tolerar procediments tortuosos, i si algú li recordava la frase de Sant Ignasi: "el fi

Espanya!" i al cap d'un temps fer-se anunciar com a tinent coronel de l'exèrcit republicà espanyol; ni repetir a tort i a dret la coneguda, encara que no original, bestiesa de que "primer hom aniria amb els feixistes que amb els comunistes" per acabar cercant la companyia i el recolzament d'aquests darrers en les eleccions de Directori del Centre Català; ni acceptar, sense enrogir de vergonya, que un, diguem-ne, poeta, establèixi comparances absurdes, grotesques i al mateix temps sacrilegues amb la figura del nostre President màrtir, Lluís Companys.

1933. Macià. Al seu costat, Pérez Farràs.

justifica els mitjans", ell contestava que "són els mitjans els que dignifiquen el fi", "és la lleialtat la que més compta"; "si obrem de manera que es perdi la confiança en la nostra paraula, com podem entendre'ns amb ningú?".

Es la manca de paraula, és la falta de lleialtat el que ha portat al món l'actual desgavell.

És la fe en la paraula dels seus dirigents, en la seva lleialtat la que va produir el miracle del 19 de juliol, diada gloriosa en la que un poble guanyava la batalla a un exèrcit.

Per què doncs, en lloc d'organitzar vetllades d'homenatge, amb programes molt bonics i amb discursos de lluitament personal, no es reflexiona una mica sobre les ensenyances de la vida de Macià?

Segurament que si s'hagués fet així, no hauriem de constatar, com ho fem amb pena, el contra-sentit que representa aprofitar l'hospitalitat dels bascs per cridar: "mori

Ni llegiríem en el programa abans esmentat títols que només existeixen en la imaginació d'algun al·lucinat.

Ni veuríem, entre els assistents a l'acte, a aspirants a personatges que han cobrat els diners de Judes, diners de l'ambaixada del mariscal Petain, tacats amb la sang i els sofriments dels nostres germans.

Ni podrien passar fets vergonyosos com els ocorreguts a Sant Antoni.

És per totes aquestes consideracions, i moltes més, que en lloc d'assistir a aquest homenatge, ens quedarem a casa. Sense preocupar-nos de l'opinió del director ni la del redactor de l'"Hora Catalana".

I amb el record de Macià ens vingué a la memòria una data: el 16 de febrer del 1936.

Quan sigui l'hora, "l'Avi" tornarà per ajudar el seu poble. I novament expulsarà els mercaders del temple de la Pàtria.

MOBLES

Tarragó, Labayen i Cía. Ltda.

- * *Models exclusius.*
- * *Comoditat i bon gust*
- * *Economia*

EXPOSICIO, VENDA I OFICINES

Av. PROVIDENCIA 1190 — TELEFON 46622

Fàbrica: GIRARDI 1427

CONSTRUCTORS

INSTAL·LACIONS

—“Allez, foutez-moi le camp d'ici, vite!”. L'esguard era més aviat amenaçador; l'actitud comminatòria, i el gesté quasi agressiu. Què podia replicar-li al guàrdia mòbil? No tenia més que obeir. Vaig alçar-me ràpidament, gairebé sense mirar-lo. No hi havia altre remei.

Era la segona vegada que intentava reposar una estona sense aconseguir-ho. I ara ja no tornaria a provar-ho. Entre les coses que no ens eren permeses hi havia també aquesta: la d'asseure'ns en un marge del camí. Calia que la desfilada fos feta sense interrupció, fins a l'aïllament on se'ns destinava. La carretera em feia l'efecte d'una mena de passadís, pel qual transitaven les feres, entre les gàbies i el circ. I allò que al començament tant temia, ara ja ho desitjava intensament: l'arribada al camp de concentració.

No esperava, certament, en anar a passar la frontera, un acolliment cordial i entusiasta; sabia positivament on anava. Tanmateix, la realitat superà tots els pronòstics. En les quatre hores que portava de camí ja havia comprès, tot passant, que havia pecat d'optimista. No havia previst, particularment, els mals tractes. En realitat, se li plantejava a França un problema considerable. No desconeix la gravetat de la situació. Fins calia que prenguessin mesures enèrgiques per a controlar-la. Del que em queixo és de la manca de bona voluntat, de la manca d'humanitat. Amb un xic de bona voluntat i un xic d'organització podia haver-se resolt satisfactoriament, per als refugiats i per a la mateixa França, un problema que ha restat, si més no, com un esforç improductiu, com una hospitalitat que, en moltíssims casos, no podrà ésser incondicionalment agraïda!

Vaig continuar el camí. Després d'un llarg descens iniciat al coll del Pertús, havia arribat, per fi, a la plana rossellonesa. A la frontera oficial havia deixat els amics, amb la intenció de continuar el camí, envers l'inconegut, amb la meua dona. Il·lusió vana! En el mateix Pertús ens separaren. Ens van dir que al Boulou ens retrobaríem. Però vaig haver de contentar-me amb veure, de lluny, el dit poble. A la part exterior del pont que hi dona entrada hi havia, impenetrable, una muralla uniformada. Per tercera o quarta vegada s'escorcollava els passants. I, a partir d'allí, ja no hi havia possibilitat d'evasió: la ruta menava el camp d'Argelès, fora del món i de la vida, cementiri per a molts, quarentena permanent i inacabable per a la majoria...

Menys mal que el dia era bo. Queia sobre la terra una soleuada gairebé estival. Hi havia una claror intensa i puríssima a l'atmosfera. Era, si més no, un consol per als esperits i un aconhortador escalf per als cossos, que ben necessitats que n'estaven. Em turmentava el pensar que molts ja no podrien gaudir d'aquella magnífica festa de la natura. Quants —àdhuc infants— havien caigut al llarg de les carreteres, quants havien estat occits per les blanques gebrades nocturnes, en els dies que precediren l'obertura de la frontera, davant de la terra promesa!

La carretera era una corrua interminable de refugiats, de totes les professions i estaments, de tots els aspectes, de tots els caràcters; veritable representació, sintetitzada, del conjunt peninsular. No tenia ja la magnitud dels dos primers dies, durant els quals s'abocà, damunt de França, la més formidable manifestació humana de tots els temps, allò que, sense exagerar, podríem qualificar del Segon Exode. Presentava tanmateix, encara, una animació extraordinària: des dels que anaven sols com jo fins els que marxaven en grans colles; soldats, guàrdies, paisans. Alguns estaven de bon humor. S'havien après —i a fe que no l'oblidarien— una paraula que havien oït dotzenes de vegades: “allez!”; i us la deien i la repetien, irònicament, tal vegada com una revenja

Ruta d'exili

L'arribada a Argelès

Per JOAN MANRESA

contra la paraula, contra la intenció amb què els era dita.

I hi havia, a tot arreu, un desplegament extraordinari de forces. Certament, el pacífic Rosselló estava en peu de guerra. Arribà, de sobte, veloçment, una petita columna motoritzada. De les motos i “sides” saltaren, fusell en mà, una munió de guàrdies mòbils. Es desplegaren, àgils i forts, en “guerrilla” perfecta. No n'hi havia per menys. Que uns atrevits, enllà de la vinya, havien cercat la plàcida solitud d'un recó propici per a dinar-hi amb certa comoditat. L'escena tenia tot l'aire d'una cacera, d'una cacera de feres.

Vaig passar de llarg, més depressa encara. Hi havia en l'ambient quelcom que em feia caminar amb una certa altivesa, amb el màxim de dignitat que podia. Per això preferia anar sol. I confesso que fins en l'alegra conversa d'alguns refugiats, en el bullici que feien, hi havia quelcom que em molestava. Perquè havia vist ja massa animadversió envers nosaltres. No era el no haver-se'm permès de reposar un instant, al costat del camí. No era tampoc l'empenta brutal que un soldat, un “bleu”, fill del poble, amb excès de roba al gec, als pantalons i a la boina, donà, sense altre motiu que l'haver-se posat al seu abast, a un compatriota que li triplicava l'edat. Ni era el no haver-se'm tolerat —a mi i a molts altres— el beure una mica de l'aigua que queia i es perdia prop nostre —“allez!”, se'ns va dir en intentar-ho—. No era, particularment, cap d'aquestes coses, però eren totes en conjunt. I, si bé no confonia aquelles manifestacions ni les traduïa en un sentiment de rancúnia general, ni les hi donava encara cap mena d'abast polític, m'afectaven profundament, en allò que tenien d'inhumà, i em feien allunyar en el possible de tota mena de contacte.

Així, no vaig voler deturar-me, a la plaça del primer poble que travessàrem, momentàniament sense vigilància, en uns grups que comentaven i discutien els esdeveniments dels quals érem actors principals. No vaig voler exposar-me a la inevitable violència. Vaig passar de llarg. I vaig refugiar-me en mi mateix. I, en íntim i sentimental soliloqui, vaig tractar d'escurçar els innombrables quilòmetres que restaven.

Des del lloc on ara estava, ja començava a situar-me. Recordava temps passats, en circumstàncies certament diverses, en aqueixes mateixes terres. Recordava el paisatge. El grandios amfiteatre que, província francesa, anomenen departament dels Pireneus Orientals. En un costat, la silueta blau-moradenc de les Alberes; en l'altre, la línia de tons grisencs de les Corberes; a Ponent, la mole magestuosa de l'alt Pireneu, i, oom a gegant avençat, el Canigó, la —també nostra— muntanya santa. I, ençà i enllà, en aquesta contrada meravellosa, quantes coses conegudes, quantes coses estimades! Font Romeu. Mont Lluis. Port Vendres. Castell Rosselló, escenari d'una de les narracions del gran Peius. Prades. Sant Martí del Canigó, amb la campana Martina. Fou cantat per Mossèn Cinto! Perpinyà: el de la passeja-

da dels plàtans, sobre la qual, des del campanar de Sant Joan, queien, portadores de pau i de bonança, les notes del carilló; el Perpinyà de Monsenyor Carselade, el gran bisbe, davant del qual havíem cantat, amb l'Orfeó Canigó, "L'Avia"; el Perpinyà dels Jocs Florals, en els quals vaig tenir la joia de sentir parlar de "la mare, que només en podem tenir una..." Tot, en resum, Catalunya.

Vaig intentar relacionar, modestament, amb mi, Catalunya. Prescindint de la seva història, prescindint del seu dret, de les seves virtuts, de la seva ciència. Vaig dir-me, una vegada més, allò de que jo, evidentment, era, puix que pensava. Que no era, certament, per voluntat pròpia, sinó per una voluntat superior, respectable i mereixedora d'agraïment. No volia pas considerar-me el centre de l'univers, frase certament exagerada. Però era un de tants, incomptables centres —tants com éssers vivents—; car la realitat evident de les coses no es manifestaria sense el contacte amb el "jo"... "Jo" —el meu, el teu, el vostre—; pot ésser introvertit, fins a límits gairebé perniciosos; pot expandir-se a l'exterior, allunyar-se d'un mateix, projectar-se envers els ideals. Dic que l'amor a la Pàtria és una de les formes més nobles, més desinteressades i més pures d'estimar-se a si mateix.

I, així com no sóc per pròpia voluntat, tampoc no he elegit la meua Pàtria. Però ella s'acomoda, absolutament, a mi. Cap altra no podria suplir-la. I no és necessari que sigui bella, ni millor o pitjor que altres. Altrament, no hi ha cap necessitat de que totes les pàtries siguin igualment belles, siguin igualment progressives, perquè els seus fills les estimin. És perquè hi veuen o hi pressenten una cosa pròpia; la representació col·lectiva de la personalitat individual. És perquè en som fets amb totes les essències i les tradicions; és perquè portem el llevat dels segles incomptables durant els quals s'han anat formant, a l'unísson, les generacions que ens han precedit i la nostra terra mare. I en ella ens reconeixem. I ella parla com nosaltres. Hi parlen els nostres germans; hi parlen els rius, les valls i les muntanyes; hi parlen els monuments, les relíquies històriques, que acaben confonent-se amb la mateixa natura. Com hi continuen parlant el Conflent, el Rosselló i el Vallespir, malgrat les divisions oficials i polítiques. Com continuem estimant-nos nosaltres i els fills d'aquestes contrades —n'estic completament segur—, encara que de diferent manera: ells inconscientment, jo, nosaltres, amb tot el coneixement. I això, sortosament, no pot privar-se ni condicionar-se. Que si les reclamacions ens són interdites; si la política ens està, en aquest sentit, vedada; si, a fi de comptes, la voluntat d'aquells compatriotes està, avui com avui, lluny de correspondre a la nostra, res ni ningú no ens pot privar d'estimar-los!

Això que, naturalment, forma part dels sentiments més sincers, no podien comprendre-ho molts dels companys d'emigració per als quals, simplement, havíem sortit d'Espanya i acabàvem d'entrar a França.

* * *

A canvi del consegüent cansament i malgrat la lenta monotonia de la marxa, tanmateix, passaren les hores. La tarda queia, diluïda en tons malva —pàl·lids, sobre la terra rossellonesa. El Canigó semblava una fornall encesa, semblava un emblema de llibertat.

En un revolt del camí, dret dalt d'un marge, un camperol contemplava els vianants. Confosa en la mitja claror del capvespre, es destacava la seva silueta. Alt i fornit, a certa distància em causà una favorable impressió. Vaig pensar que ell encara era un home lliure, que tenia camps i casa pròpia; em féu l'efecte que, des del seu lloc, ho guar-

dava; que guardava ensems les virtuts de la terra... Ai, las! Era un actiu propagandista de Franco: ens recomanava que tornéssim a casa nostra, car els vencedors només castigarien els assassins, els que tinguessin les mans brutes.

Vaig seguir, encara; dues hores, tres hores... Havia perdut la darrera esperança, una mena d'idea, vaga i imprecisa, de que en un lloc o altre trobaria un socors organitzat. La idea era poc fonamentada, però tenia l'excusa d'ésser motivada per una necessitat elemental; no havia previst que hauria de caminar, sense parar, tot el dia; i que era convenient anar proveït amb algun aliment.

Vaig passar Argelès, poble. Després, el camí, paulatinament, esdevingué més solitari. Escassejaren els llums. Fins que vaig perdre la carretera. Trepitjava l'arena. La fosca i el fred senyorejaven. Vaig intentar, inútilment, orientar-me; caminava a l'atzar. Em va semblar veure uns gendarmes. Vaig acostar-m'hi. —"Voldrieu dir-me on és el camp?"— "Ja hi sou, ja fa estona". Què fer? Vaig continuar deambulant per la platja. Vaig pensar que, després d'un dia de caminar sense parar, em caldria, si no em volia gelar, caminar també tota la nit. A certa distància hi havia una renglera de llums. Cap allí vaig dirigir-me. Mal que mal, era quelcom, en la nit gairebé absoluta.

De cop em vaig ensorrar. Vaig caure damunt d'uns que dormien. Es féu un embolic de cossos, mantes i el llençol que els feia de sostre, i que jo vaig enfonsar amb el meu pes. S'havien construït el rudimentari aixopluc, a base d'un clot a l'arena. Vaig haver d'oïr una sèrie d'imprecacions que no poden transcriure's. En vaig sortir com vaig poder, arrossegant-me, masegat i confós.

Llavors, ja escarmentat, calia que tingués més compte. Sortosament, m'anava acostumat a la fosca. Constatava que, efectivament, havia arribat al camp. Ací i allà havia d'evitar continuament els obstacles que es presentaven al pas.

Inesperadament, em va semblar que divisava una fogaina. Vaig anar-m'hi apropant. Era cert! Constituïa una promesa de valor inapreciable. Vaig distingir clarament les brases benefactores. I a sobre, una gran caldera. I a l'entorn, uns privilegiats del destí! Tres o quatre refugiats: el cuiner i els seus ajudants; i uns soldats senegalesos. M'hi vaig atansar lentament, m'havia acostumat ja tant, durant el dia, a ésser foragitat! Efectivament: un dels senegalesos, en veure'm, em cridà, amb un gest simiesc, bo i mostrant-me l'arma, el tan conegut "allez!". No vaig fer-n'hi cas. Vaig emprendre un dels refugiats: —"Camarada, acabo d'arribar; no tinc ni una manta; no sé on anar; deixeu-me restar amb vosaltres". "No t'amoïnis, passaràs ací la nit"; i, adreçant-se als soldats: "El company treballarà".

Vaig acomodar-me a la vora del foc. Vaig clavar-me, materialment, a la caldera. Quina aconhortadora sensació! Quina tan dolça esgarrifança, barreja del fred que es va fonent i de l'escalfor que penetra... Així, assegut, vaig passar bellament la nit. Vaig fer, mentalment, un resum dels fets de la jornada; vaig recordar Barcelona, els meus, la muller que no sabia on era... Les idees anaren fent lloc a imatges, subconscients: la carretera sense fi... una marxa inacabable... el Pertús... masses enormes de gent, fugint, fugint, sense parar... bombes, una pluja incessant de bombes... I, finalment, el no res.

D'aquesta manera es va acabar, sota la volta infinita del firmament, en terra catalana encara, la meua primera jornada d'exili.

Ciència i paciència... recreativa

Solucions del número anterior

1	B	A	R	R	E	T	I	N	A
2	A	R	E	A	A	M	I	C	
3	R	I	P	O	L	L	N	O	
4	C	A	N			B	A	N	
5	E	S	C	A	M				I
6	L		U	R	I	C		P	T
7	O	R	C		L	I	L	A	
8	N	E	U			D	O	T	
9	A	N	T	I	P	A	T	I	C

Problema del sastre: 49 minuts.

* * *

Problema dels estudiants: El fondista estava situat en el nové seient a partir de l'estudiant que fou comptat primer i que l'antecedia en vuit llocs.

SOLUCIO AL PROBLEMA D'ESCACS N.º 1

Jugada clau: C3CR!

Si A... — 2 — CxA

Si AxP — 2 — RxA

Observi's que qualsevol moviment que faci l'Alfil ha de caure dins els dominis del Rei o dels Cavalls, obligant al Rei negre a fer l'única jugada: 8AD, on serà retut.

SOLUCIO AL PROBLEMA D'ESCACS N.º 2

Jugada clau: D1TR!

Si P6CD — 2 — T5CD+

Si P4R — 2 — TxP

Si A5CD — 2 — DxP

— 1 — TxP seria dolenta, el negre contestaria A2CR.

— 1 — D2AD es contestaria amb A5CD.

Voleu recordar bells indrets i monuments històrics i notables de Catalunya?

Sabrieu dir-nos en quines Comarques estan situats els que segueixen?

1.— La Vall de Núria.

2.— Les pintures rupestres de Cogul.

3.— El Pic de Sotllo.

4.— L'Observatori de l'Ebre.

5.— La Muntanya de Montserrat.

6.— La fortificació sarraïna anomenada La Çuda.

7.— La Costa Brava.

8.— El Monestir de Santes Creus.

9.— El Monestir de Poblet.

10.— Les ruïnes d'Empúries.

11.— La Plana més extensa del Pirineu.

12.— L'Arc de Barà.

13.— El salt d'aigua del Pasteral d'Amer.

14.— L'estany de Banyoles.

15.— El congost anomenat "Pas dels tres ponts".

Problemes

Una estilogràfica val 250 "pessos" més la meitat del que val.

Quant val?

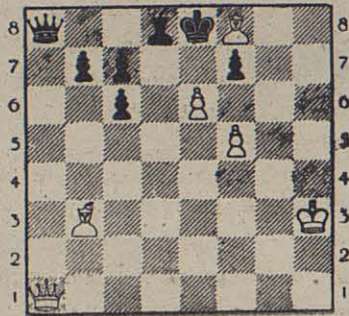
* * *

Preguntaren a un pastor de la Vall d'Aran quantes eren les ovelles que tenia i va contestar: El nombre exacte el

desconec perquè no sé molt de números; Sols sé una cosa; comptant-les de dues en dues me'n sobra una, comptant-les les de tres en tres, també me'n sobra una; i així mateix continua sobrant-me'n una si les compto de quatre en quatre, o bé de cinc, en cinc, o bé de sis en sis; però comptant-les de set en set no me'n sobra cap. Quantes ovelles tenia el ramat?

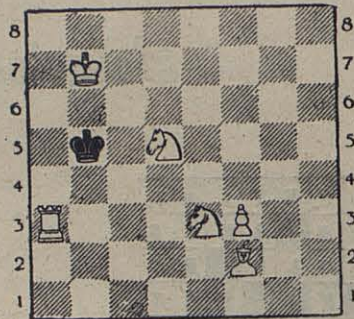
Escacs

Problema N.º 3

Mat en 3 jugades

Problema N.º 4

Mat en 3 jugades

FABRICA DE TEIXITS DE PUNT

CHILOE, 1296

TELEFON, 52626

LA FLOR DE AMERICA

DE JOAN PERIS

ESPECIALITAT EN ARTICLES D'ESPORT

VENDES AL MAJOR I DETALL

LLIBRERIA SENECA

LLIBRES — REVISTES — FIGURINS — LIT ERATURA — CIENCIES — ART TECNICA

L' assortit més complet i el millor servei de novetats de les principals editorials nacionals i estrangeres.

HUERFANOS, 836

CASILLA, 13171

TELEFON, 33698

SOCIETAT MANUFACTURERA DE VIDRES I METALLS

Cucarella i Cia. Ltda.

RECOLETA, 1185

CASILLA, 3242

TELEFON, 63292

NOTICIARI

ACLARIMENT

Elements mal intencionats, amb l'objecte d'empetitir el contingut d'algunes de les notes d'aquesta Secció, i en general de les notes no signades de la nostra revista, han volgut suposar que aquestes reflexen únicament el criteri de la Redacció, o bé el d'algun dels nostres companys.

Sortint al pas d'aquesta maniobra destinada a minimitzar el contingut polític de "L'Emigrant", els seus editors o sigui l'"Agrupació Democràtica Catalana", ens pregunten que fem constar que tots els articles o treballs no signats, apareixen amb el seu aval i sota l'exclusiva responsabilitat del Consell Directiu de la dita entitat.

MOLTES GRACIES

Ens correspon retribuir els mots de felicitació i les lletres rebudes amb motiu de l'aparició del nostre primer número.

Se'ns ha dit que "L'Emigrant" és "Germanor" i que el nostre número de desembre completaria en moltes col·leccions el volum corresponent al 1944 de la benemèrita publicació.

Un consoci de la vella guàrdia, vocal en molts Consells Directius, va trobar:

—Jo "L'Emigrant" el seguiré posant al costat dels vells números de "Germanor". Quan m'enviïn el que volen fer sortir "ells", com que diuen que serà d'un format més petit, el posaré al costat de la col·lecció d'"El Patufet".

ELS "BONS"

El full dels senyors Margarit i Trabal, en fer la ressenya de la darrera Assemblea del Centre, troba que per diversos indrets dels passadissos es podia escoltar: —"Aquesta vegada han guanyat els bons".

Nosaltres, amb tota sinceritat, i creiem que la majoria dels socis estaran d'acord amb nosaltres, no creiem que el Directori del "vells" presidit pel senyor Plubins, es mereixi un retret semblant.

"Aquesta vegada han guanyat els bons". Els "bons" del senyor Margarit. Però com diu un proverbi castellà, "Si el sabio no aplaude, malo, si...".

EL SENYOR TRABAL, PROFETA

El senyor Trabal no havia estat mai mai profeta a la seva terra. Per aquesta raó, és natural que vulgui provar fortuna per aquestes terres d'Amèrica.

La seva primera perfomança es la següent, la qual publica al full del senyor Margarit: "...el nostre Centre (es refereix a les possibilitats del Directori del senyor Salamó) haurà entrat en una etapa d'enyorada harmonia i de meritòria prosperitat".

No troben que com harmonia no es podia demanar més?

EL SENYOR TRABAL, CRONISTA

Un dels monuments cabdals de la literatura catalana el constitueixen les Cròniques de Montaner, relatives a les conquestes del Rei Don Jaume.

El senyor Trabal ha volgut seguir les seves petjades, i teniu, se'ns ha convertit en el cronista de l'actual Directori!

Les proporcions no podien haver estat més ben guardades!...

Conseqüent amb aquest propòsit, transcriu el programa electoral que va llançar la candidatura que va sortir triomfant. Magnífic! Ja veurem com se'n sortirà el dia que havent abandonat la Presidència del Centre el senyor Salamó, el senyor Trabal hagi de demostrar que tots aquells bons propòsits, Casal propi, construcció d'un Estadi Català, etc., etc., han estat acomplerts.

Avui volem, però, destacar solament dos punts:

a) El que fa referència a l'ajut i protecció als nostres compatriotes, i

b) La reorganització de "Germanor".

Amb referència al primer, anotarem únicament el nom de senyor Josep Valls i Figuerola, i pel que toca al segon direm que la benemèrita Revista dels catalans de Xile ha estat tan ben "reorganitzada" i "millorada", que encara no ha sortit.

I nosaltres, ja estem al segon número de "L'Emigrant".

SINCERITAT

Si nosaltres gaudíssim de la indocumentada audàcia del senyor Margarit, podríem dir amb la fatxenderia que li és reconeguda, que no vam assistir a la vellada que el Directori del Centre va organitzar en memòria de Francesc Macià, "perquè no hi havíem estat oficialment invitats". I consti que, bromes a part, no hi vam ésser invitats.

La veritat autèntica és, però, que no vam fer-hi acte de presència perquè tenim memòria i que com a conseqüència de posseir aquesta qualitat, ni els organitzadors ni els oradors, catalans, s'entén, començant pel "teloner" i acabant pel "fi de festa", no ens mereixen confiança.

Possiblement, el parlar d'aquesta manera, no és molt diplomàtic. Però en canvi té l'aventatge de que és molt clar.

EL CENTRE CATALA I L'AGRUPACIO PATRIOTICA CATALANA EN ENTREDIT

Els dos germans Salamó presideixen les dues entitats catalanes més antigues de Santiago: El Centre Català i l'Agrupació Patriòtica Catalana. Aquests dos senyors han vist involucrat el seu nom en un afer judicial. Ha estat en virtut d'una denúncia formulada per ells, que ha estat incoat un sumari contra un refugiat, el senyor Josep Valls i Figuerola, el qual ha sortit de la investigació judicial amb tots els pronunciaments favorables.

El correcte hauria estat, almenys així s'estila entre la

TALLER DE FAIXES I SOSTENIDORS

de

J. DIAZ LOPEZ

COMANDES CONTRA REEMBORSAMENT

Marín, 373

Casilla 9438

Restaurant
CAPRI

PRECIOS DE VERANO:

Almuerzo
\$ 50.—

Comida
\$ 60.—

BANQUETES

Nos ajustamos siempre al presupuesto
que Uds. tengan.

SAN ANTONIO, 537
TELEFONO, 33953

PER A MOBLES FINS,

OYONARTE

PER A INSTAL·LACIONS ARTISTIQUES,

OYONARTE

PER A CONSTRUCCIONS DE FUSTA,

OYONARTE

MIQUEL OYONARTE

GIRARDI, 1435 — TELEFON, 47685
SANTIAGO

CASIMIRS ANGLÉSOS
I NACIONALS

"L' EXIT"

DE JAUME FERRAN

TRAJOS A MIDA PER A SENYORES I
SENYORS

PORT'NS EL GENERE I LI FAREM UN
VESTIT AL SEU GUST

BANDERA, 770

TELEFON, 81426

CONTRA LA CASPA I LA CAIGUDA DEL CABELL

PILOLINA

DE TORT GERMANS

AV. B. O'HIGGINS, 1751

TELEFON, 63054

DEMANEU - LA A TOTES LES FARMACIES DE XILE

gent com cal, que si aquests dos senyors volien actuar contra un connacional, haguessin començat dimitint les dues Presidències.

El senyor Josep Salamó no pot continuar un minut més davant el Centre Català. La seva permanència en aquest lloc significa, almenys, un intolerable abús de poder.

Per altra banda, els fets dels quals el senyor Salamó acusa al senyor Josep Valls i Figuerola, van produir-se, segons ell, aviat farà un any. No deixa, doncs, d'ésser curiós, que per a denunciar el seu ex-associat, hagi esperat pujar a la Presidència del Centre Català.

TRES EX PRESIDENTS ES TROBEN EN DOS BANCS

Un matí es troben al Banc Espanyol, dos ex Presidents del Centre Català.

Un d'ells, és amic nostre. L'altre no, degut a la seva actuació durant la guerra. Tots dos comenten l'actual situació del Centre. El nostre amic s'assabenta amb estupor que al "Círculo Español", entitat franquista com és sabut, s'ha comentat la possibilitat que el "Círculo" prengüés cartes en l'afer Valls, car en ell intervenen a més a més de catalans, espanyols.

Finida la conversa el nostre amic se'n va al Banc de Xile. Allà es troba amb un altre ex President, aquest, també amic nostre, i li refereix els termes de la conversa que acaba de celebrar.

—Teniu —troba l'interpel·lat—. Seria curiós, que ara a darrera hora, els franquistes emprenguessin la defensa dels refugiats.

—Què voleu! —li replica—. Si el Directiu més destacat del Centre els ataca, i provoca, encara que afortunadament sense conseqüències, una expulsió!

Mar i cel

**DIPÒSIT I VENDA
DE MARISC I PEIX
FRESC**

ESPECIALITAT EN LLAGOSTES

Del mar a la taula!

**MERCAT MODEL de PROVIDÈNCIA
LOCAL 23
TELÈFON 490031-ANEXE 23**

Publicitat

—Ben mirat la cosa és greu. No crec que mai en la història, s'hagi vist que una persona que ocupi un lloc tan prominent, hagi fet gestionar una cosa semblant.

—I això és encara més greu, si considereu que el fet de fer arribar aquest xicot a l'Argentina, volia dir necessàriament que aquest país el lliuraria a Franco...

UNA INFORMACIÓ PERIODÍSTICA

Amb un títol a tres columnes, l'important rotatiu de Santiago "La Opinión", ha publicat la següent informació:

"Brutal tratamiento en Investigaciones contra dos pescadores de San Antonio:

El tranquilo puerto de San Antonio, ha sido conmovido por la forma en que agentes de Investigaciones han procedido contra los pescadores Antonio Carrasco, a quien tuvieron detenido 8 días, y Jaime Valls, quien permaneció encerrado cinco días, saliendo con una muñeca luxada, lesiones que le comprometen el pulmón y otras en diversas partes del cuerpo, inferidas en Investigaciones.

Acusación de sabotaje.

Los señores Salamó Hnos., propietarios de la barca "Tianet", que pesca diariamente 80 cajones de pescada, y quienes tuvieron a su servicio, hasta hace un año a don José Valls, como mecánico, presentaron una denuncia contra su antiguo empleado, acusándolo de servirle de agente a los pescadores nombrados.

Se acusa a José Valls, de haber inducido a Carrasco y Jaime Valls, a poner esmeril dentro del motor de la barca "Tianet". Pero, lo curioso de todo esto, es que la acusación contra estos trabajadores se produce cuando el mecánico José Valls, entra en conversaciones con la Pesquera Arauco para equipar el barco "Bonito", dotado de aparejos que le permiten pescar 300 cajas de pescada, o sea, cuatro veces más que la "Tianet".

La denuncia no fué presentada en San Antonio, como era lógico, sino en Santiago, y desde aquí se enviaron los agentes que maltrataron seriamente a los dos hombres que ahora han sido puestos en libertad por orden del juez.

Las autoridades de San Antonio, en especial las de la Gobernación Marítima, tienen el deber de investigar lo que hay de extraño, brutal y violento en todo este asunto. Y debe esclarecerse y denunciarse también la obra de tortura practicada por los agentes de Investigaciones en la persona de los dos pescadores..."

SOLIDARITAT TARRAGONINA

Avalada amb la signatura del senyor F. Conde i Mallol, ex-Alcalde de Tarragona, se'ns prega la publicació de la nota següent:

"Els homes de les Comarques tarragonines que pertanyen al "Centre Català" i a l' "Agrupació Patriòtica Catalana" no poden romandre indiferents davant la persecució que ha estat víctima Josep Valls i Figuerola.

La dignitat catalana i tarragonina ha d'aixecar-se per demanar la separació que, dels càrrecs de representació catalana, tenen encara els germans senyors Josep i Primitiu Salamó. Aquests senyors, han estat els causants de l'empresonament d'un tarragoní correcte, honrat i treballador, cap d'una llar on es practiquen les virtuts catalanes, i ciutadà exemplar.

Assegurances

VIDA I
INCENDIS

BARTOMEU SOLER I URGELL

HUERFANOS, 1055 - INTERIOR, 336 - OF. 204-8

TELEFONS, 62442 - 83151 - 74838

Restaurant

La Bahía

DE

NOFRE, VADELL I PEREZ LTDA.

LA CASA DELS MARISCS

TRENTA ANYS DE PRESTIGI

CUINA INTERNACIONAL

ESPECIALITAT EN PLATS A LA
CATALANA

MONJITAS, 846 — TELEFONS, 32121 - 2 - 3

SANTIAGO

Forn "Nueva París"

JOSEP RIUMALLO P.

TELEFON 32769

LIRA, 144

SANTIAGO

ELABORACIO DE PA AMB

FARINES DE PRIMERA QUALITAT

REPARTIMENT A DOMICILI

Instal·lacions i reparacions elèctriques

d'Agustí Tafall

Autoritzat per la D. G. S. E.

Matucana, 565

Tel. 94948

Compra - venda de motors i venda de
tota mena de materials elèctrics

FABRICA DE MITGES FINES

de MANUEL FRUNS I FILLS

Cuevas, 1274 - Casilla 4066 - Teléfono 50654 - Santiago

CREADORS DE LES FAMOSES MITGES

«PARAMOUNT» - «MITZI» - «NORMANDIE»

Per a ostentar la representació de qualsevol entitat que aplegui gent catalana, s'han de posseir almenys, uns sentiments i principis que han volgut desconèixer els senyors Josep i Primitiu Salamó.

Les organitzacions catalanes necessiten deslliurar-se d'uns elements que són tothora un desprestigi per a la nostra col·lectivitat.

F. Conde i Mallof.

EL DIRECTORI DE SANT ANTONI

El senyor Josep Valls ha traslladat darrerament el seu domicili, del veí port de San Antoni, a Santiago. El seu primer desig ha estat el de fer-se soci del Centre Català de Santiago.

La seva proposta ha estat, però rebutjada pel Directori. O sigui, que els altres Directors del Centre, s'han solidaritzat amb el senyor Salamó.

Si aquest Consell Directiu ha de passar a la història del Centre amb alguna denominació, proposem des d'ara la d' "El Directori de Sant Antoni".

Al cap i a la fi, haurà estat la gesta que li haurà donat més renom en el seu breu, però lluminós període.

EL DIRECTORI DEL CENTRE CATALA CERCA "ELS SOCIS QUE LI CONVENEN"

El dia de l'enterrament del senyor Santiago Puigmartí, el President del Centre Català senyor Josep Salamó va acostar-se al senyor Anicet Planella, baixa del Centre amb motiu de l'actitud adoptada durant la guerra, i va dir-li:

—Sóc el President del Centre Català. Ara no us parlo oficialment, però si convé us ho diré en forma oficial. Nosaltres voldríem que vostè i els seus amics ingressessin novament al Centre. El Directori els necessita. Ens trobem en una situació incòmoda per una sèrie de divergències polítiques, i assistits per una majoria integrada per gent seriosa i conscient, com la que vostès podrien fornir-nos, la nostra tasca fóra molt més planera.

Per tota resposta, el senyor Planella va excusar-se polidament.

ES AIXI COM COL·LABOREN EN LES COSES CATALANES

Els senyors Salamó i Muxí han comès la insensatesa de signar una lletra en la qual prevenen els socis del Centre contra la nostra Revista i els diuen que no paguin els rebuts si no porten una lletra autoritzada amb la signatura d'aquests prohoms. Pel que es veu, tenen por de que utilitzem el nom del Centre i el seu, en benefici de "L'Emigrant".

No facin tan calets els nostres lectors... Adhuc les criatures saben que no estem "amb ells", sinó "en front d'ells".

L'honor d'ésser els panegiristes d'aquest Directori, el tenim reservat, exclusivament, als senyors Guansé i Oliver.

I L' "HORA CATALANA", TAMBE

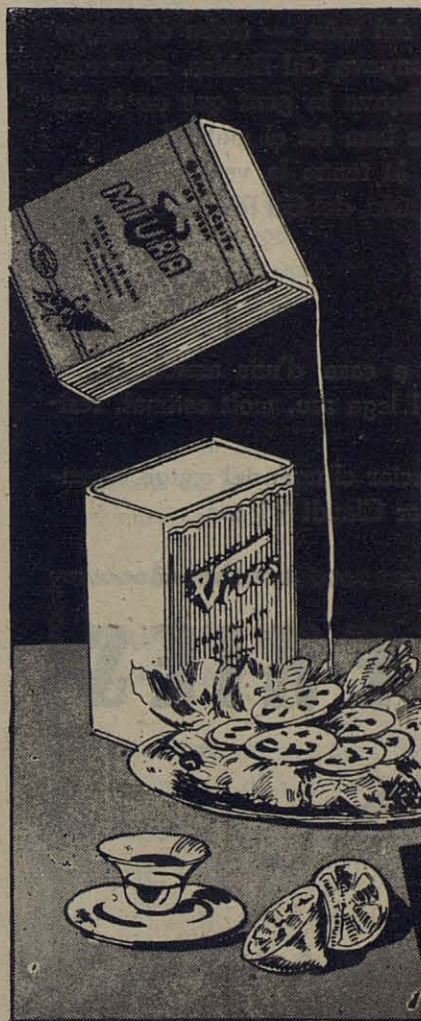
La lletra de referència va ésser llegida a l' "Hora Catalana de Ràdio" pel senyor Gratacós.

Si no estéssim segurs de que el senyor Gratacós no entèn mai el que llegeix, li diríem quatre coses.

ELS UNIFORMES I "L'HORA CATALANA"

De tant en tant, "l'Hora Catalana de Ràdio" surt de la seva pobresa intel·lectual i imaginativa per a oferir-nos espectacles vertaderament llampants. Per exemple l'audició del dia 19 de desembre va resultar brillant de bo de bo. El locutor no es cansava d'anomenar, amb tots els títols i medalles, una corrua imponent de personatges. Que amb un coronel no en tenen prou?... Doncs ací van dos generals! Francament, no mancava si no, que haguessin estat sincronitzats els sorolls característics dels esperons i els sabres.

Possiblement, portat per aquesta fúria guerrera, quan va voler-se referir al nostre amic Lluís Franquesa, el va mili-

**OLI PUR
D'OLIVA**

Vives

M. C. R.

**GRAN OLI
DE TAULA**

MIURA

M. C. R.

**SERVEI A DOMICILI
DESDE 5 LITRES**

**SAN IGNACIO
423
TELÈFON 84979**

Publicita

taritzar anomenant-lo Secretari "General" del Parlament de Catalunya, en lloc de dir Oficial Major, denominació més exacta, però de no tan lluïment als ulls del redactor de l'Hora.

PERO AL PARLAMENT NO HI HAVIEN "SECRETARIS GENERALS"

Al Parlament de Catalunya, com a tots els Parlaments del món, hi havien Secretaris. Ho eren els diputats més joves. Durant les sessions, la seva funció era la d'assistir el President, i procedir a la lectura de l'acta de la sessió anterior, llegir els vots particulars, esmenes, etc., que els diputats feien als projectes de llei, anotar les votacions, etc.

El Parlament tenia, com és de suposar, els seus funcionaris administratius. El seu cap era l'Oficial Major. Aquest

lloc era servit per Carles Soldevila, fins poc després de produir-se la guerra, i sota la Presidència dels senyors Companys i Casanoves. Quan Soldevila va abandonar el seu lloc, el senyor Irla va portar d'Oficial Major el senyor Lluís Franquesa.

Queda, doncs, ben clar que el nostre amic va ésser Oficial Major, però mai Secretari — com volieu que ho fos si no era Diputat, — i encara menys "General", perquè al Parlament no n'hi volien.

A XILE JA TENIM EL "JEFE, JEFE, JEFE"...

Pels passadissos del Centre, el senyor Muxí, Secretari del Centre en el Directori que presideix el senyor Salamó, conversa amb un amic el qual li retreu el desgavell que han introduït a "Germanor".

—Es la cosa més natural del món — troba el senyor Muxí. — Quan a Espanya guanyava Gil Robles, no removia tots els organismes i desplaçava la gent que no li era afecta?... Doncs bé, al Centre hem fet el mateix!

O sigui, que al Centre ja hi tenim la versió catalana, catalana de Santiago de Xile s'entèn, del Gil Robles espanyol.

DIPLOMACIA

En una reunió celebrada a casa d'uns amics, el Dr. Pompeu Pascual parla d'un col·lega seu, molt estimat, resident a l'Argentina.

Algú, que ha sentit pronunciar el nom del metge argentí, s'acosta al grup. Es el senyor Claudi Vicens.

CAMISERIES

BROADWAY

PUENTE, 620 — TELEFON, 62581

I

BUSQUETS

PUENTE, 626 — TELEFON, 66346

DE BUSQUETS GERMANS

LES PREFERIDES PELS ELEGANTS

PREUS DE FABRICA

—Jo també el conec, aquest senyor...

—Ja ho sabia — contesta el Dr. Pascual.

—Com ho sabia? — s'estranya el senyor Vicens.

—Molt senzill. Aquest amic comú, m'havia fet uns mots de presentació i quan vaig arribar a Xile, vostè era la primera persona a qui havia de visitar...

—Aleshores, per què no va venir a trobar-me?

—Per la seva actitud durant la nostra guerra... Per les seves idees polítiques...

Es produeix un silenci que ningú no s'atreveix a trencar. Però el Dr. Pascual, que ja ha dit el que volia, continua la seva conversa com si tal cosa.

CASAMENT

El dia 7 de gener a l'Església de la Viñita, el nostre amic Jaume Morral i Moragues contraurà matrimoni amb la senyoreta Elda Mazzola i Guzmán.

Moltes felicitats.

* * *

El dia 5 de desembre van contraure matrimoni, el senyor Martí Fruns amb la senyoreta Antònia Quintana.

Seguidament, van emprendre el viatge de noces cap a Rio de Janeiro.

NAIXEMENT

La senyora Josepa Fuentes esposa del nostre amic senyor Joan Gramunt, ha deslliurat amb tota felicitat una preciosa nena a la qual ha estat posat el nom de Teresa.

La nostra enhorabona.

MALALTS

Es troba malalta de certa gravetat, la senyora Alberta Ferret, esposa del senyor Claudi Mas.

Per atendre millor el seu delicat estat de salut, la senyora Mas va ésser traslladada dies enrera a Quilpué. Però degut a un agravament en la seva malaltia, ha calgut portar-la de nou a Santiago.

* * *

L'escriptor Cèsar A. Jordana està malalt. Darrerament, ha experimentat una lleugera milloria.

Li desitgem un prompte i total restabliment.

Tallers Electro Mecanics

DE VICENS PASCUAL I CIA.

10 de Julio, 1052 a/ 1056

Telefon 74461

Servei elèctric d'automòbils atès per un expert tècnic català. — Especialitat en cotxes europeus, dinamos, clàxons i tota mena de recanvis.

LLUIS BRU SERA OPERAT

El nostre amic Lluís Brú i Jardí, Diputat al Parlament de Catalunya, serà sotmès a una intervenció quirúrgica.

Aquest és almenys el consell dels metges de la "Medicina Preventiva".

INTERVENCIONS QUIRURGiques

Un mal vent ha bufat damunt la nostra colònia. Diversos amics s'han vist obligats a sotmetre's a una intervenció quirúrgica. Entre altres, recordem:

El senyor Joan Baldrich, el qual es troba ja restablert.

El mateix podem dir del senyor Jaume Obrador.

El senyor Josep Aleu, el qual es troba bastant millorat.

El senyor Antoni Massanés, es trobava ja amb un peu a la Clínica, però va poder finalment sortir-se'n. Per cert que aquest amic, el dia de Nadal, va donar una festa a casa seva amb motiu del prometatge de la seva única filla senyoreta Maria Massanés amb el senyor Ventura Balart.

ARNO CANTA EN UNA AUDICIO CATALANA

El conegut tenor català Joan Arnó, canta cada dijous a tres quarts de nou de la nit, pels micròfons de C. B. 101 Ràdio Yungay en l'audició "Catalunya al Servei de la Democràcia".

Recomanem als nostres lectors aquest programa.

PENYA BATIBULL

En la darrera Assemblea d'adherents d'aquesta entitat, va quedar elegit el següent Consell Directiu: President, senyor Agustí Tafall; Secretari, senyor Josep Bofill; Tresorer, senyor Ramon Montserrat; Vocals, senyors Màrius Pica i Enric Roig.

ALEXANDRE CASAS BASTERRICA

CIRURGIA — DENTISTA

Dentista del Servei Dental de l'Hospital de "San Juan de Dios" i Dentista de la secció de Otorinolaringologia de l'Hospital de "El Salvador"

MERCED, 325 (INTERIOR)

Tota mena de treballs dentals.

Els ultims tractaments i sistemes en Parodontia

Ortodoncia i Protesis.

Horas de consulta de 2,30 a 8 P. M.

La Peña Batibull prepara pel primer diumenge de febrer una excursió a Algarrobo i per a una data propera i a l'escenari del Centre Català, una representació de la sarsuela catalana "Cançó d'amor i de guerra".

CLUB ESPORTIU BARCELONA

En la darrera reunió celebrada per la Secció d'Excursionisme i d'Esquí del Club Deportivo Barcelona, va quedar elegit el següent Consell:

President i vocal de Propaganda, senyor Pere Pruna; Vice-President i vocal d'excursions, senyor Pere Comes; Secretari General, senyor Alfons Rubio; Secretari d'Actes, senyoreta Montserrat Bru; Tresorer, senyor Antoni Garcia; Secció d'Esquí, senyor Francesc Carrasco, i Vocal senyor Alfred Hasbun.

VIATGERS

Passa uns dies a Santiago el senyor Joaquim Fort, ex-Comissari de la Generalitat a les Comarques tarragonines i ex-Alcalde de Tarragona.

* * *

Ha arribat a Santiago, el senyor Ernest Coromines.

El senyor Coromines ha fixat la seva residència a Mendoza, on exerceix una càtedra a la Universitat d'aquella ciutat.

* * *

El senyor Vicens Sol, Delegat de la "Junta Española de Liberación", ha sortit en avió cap a Mèxic per tal d'assistir, en la seva qualitat de Diputat de la República, a la Sessió de les Corts, en exili, la qual tindrà lloc el dia 10 del corrent mes de gener.

ARGENTINA

MARGARIDA XIRGU OBTE UN EXIT ESCLATANT A BUENOS AIRES

L'eximia actriu catalana Margarida Xirgu té en aquests moments un èxit d'apoteosi al Teatre Avenida de la capital

PERRUQUERIA
I PERFUMERIA

Godoy

Importadors d'articles de perfumeria de les millors marques

SALO PER A SENYORS I SENYORES

MANICURA

PERMANENTS A L'OLI

AHUMADA, 195

PENTINATS
TELEFON, 85956

Sastreria Casals

Elegancia

Distinció

CASIMIRS ANGLESES

AGUSTINAS, 489

SANTIAGO

argentina. Després d'haver representat "El adefesio" d'Alberti, i "Bodas de Sangre" de García Lorca, està ja a les seixanta representacions de "La dama del alba" de Cassona.

El galan jove de la companyia és el nostre amic Albert Closes, el qual, si hem d'escoltar la crítica argentina, és el més complet en el seu gènere. (Quina sorpresa pels seus pares, els nostres estimats amics Rafael Closes i Teresa Lloró de Closes, actualment refugiats a París! I també pels seus germans Josep Ma. i Nuri, els quals tampoc no saben res de l'extraordinària aventura d'Albert!)

El seu germà Jordi, en canvi, ha abandonat la Companyia. A la glòria de les taules ha preferit la pau dolça i patriarcal del matrimoni i... s'ha casat!

MEXIC

EL DOCTOR AGUADER, PARE DE FAMILIA

El Dr. Aguader, fill de l'il·lustre polític català recentment desaparegut, és pare de família.

Felicitem el nostre amic i la seva distingida esposa.

FRANCA

DECLARACIONS DEL PRESIDENT DE CATALUNYA

El senyor Josep Irla, President Estatutari de la Generalitat de Catalunya i successor de Lluís Companys, ha fet unes declaracions al corresponsal de Reuter, Harold King, de la crònica del qual, publicada a "El Plata" del dia 2, reproduïm els paràgrafs més substancials:

"El règim de Franco ha acabat pràcticament la seva carrera. L'opinió pública el liquida, així com a la Falange; però recordo la data memorable del 14 d'abril del 1931, quan la democràcia espanyola canvià el règim com a resultat de l'alçament patriòtic; aquesta lliçó està sempre present en el pensament dels espanyols. Avui pot afirmar-se que Catalunya està contra Franco, el qual ha continuat la guerra civil i comès innombrables crims. Però no és possible parlar encara d'un moviment de resistència a Espanya, tal com existí a Bèlgica, França i altres països ocupats. No obstant, esclaten a Espanya, de tant en tant, conflictes greus. Els espanyols no han tingut l'ajuda dels aliats, com els moviments de resistència a les nacions esmentades; però penso que Espanya obtindrà dels aliats un tracte amistós, ja que ella fou la primera víctima de l'eix.

"Respecte de la proposició feta pel senyor Maura a Franco, considero que la fórmula de transició oferta, pot salvar Espanya dels horrors d'una nova guerra civil, i que comptarà amb el recolzament de tots els espanyols que desitgin lograr la pau i la justícia per mitjans legals.

"Aquest govern de transició ha d'acceptar les lleis republicanes sense reserves. I ha d'oferir al poble espanyol àmplies garanties de que així que sigui possible serà convocat, per tal d'elegir els seus governants. Penso que tots els espanyols patriotes i amb bon sentit, han d'acceptar la proposta de Maura".

En ser interrogat sobre el problema del separatisme espanyol, Irla declarà: "La República espanyola ha reconegut a Catalunya el dret de governar-se. Però l'autonomia no significa una "fórmula tancada", i espero que arribarà el dia en què l'organització federal de la Península Ibèrica es converteixi en la gran aspiració dels nostres estadistes".

CATALUNYA

LLEIDA COMMEMORA A MITGES "LA LIBERACION"

Les diem-ne autoritats lleidatanes, com cada any, havien organitzat amb motiu d'escaure's l'aniversari de "La liberación", diversos actes commemoratius. El "clou" de la festa, era una desfilada militar als Camps Elissis.

Aquesta va ésser suspesa a darrera hora, car el nombre de persones que havien acudit a la coneguda Avinguda, no arribaven a una cinquantena.

CLAUDI MAS I JORNET JA TE UN CARRER A VILAFRANCA

L'Ajuntament franquista de Vilafranca del Penedès acaba de donar a un dels carrers de la ciutat, el nom de Claudi Mas i Jornet.

A Claudi Mas, que fou en vida un exemplar ciutadà, un catalanista de socarrel i un excel·lent poeta, no sabem trobar-li cap qualitat que pugui fer-lo simpàtic als franquistes. És més: Mas havia estat amb Hurtado, Lluhí Rissec, Carner, Coromines, Govern, etc., un dels elements més actius de la "vella guàrdia" catalana-republicana.

Tampoc a cap dels seus tres fills. El gran, Pere, es troba refugiat a l'Argentina; Raimond a Santiago i Claudi, antic resident a Xile, ha estat el President del Centre Català durant la nostra guerra.

Es que els regidors vilafranquins volen fer mèrits? Que no perdin el temps! No aconseguiran que la gent perdi la memòria.

JOSEPA PUJOL DE PLANES, HA DEIXAT D'EXISTIR

El dia 27 de desembre va deixar d'existir a Barcelona la virtuosa senyora Josepa Pujol de Planes, mare del nostre amic Enric Planes i de la senyora Josepa Planas, esposa del nostre consoci senyor Ramon Viñas.

El cable que anuncia aquesta dolorosa pèrdua, no és gaire explícit. Amb tot, sembla que la malaltia que va portar la finada a la tomba, va ésser curta però d'una tal gravetat, que res hi valgueren els auxilis de la ciència ni la fraternal sol·licitud dels familiars i amics.

El dol que afligeix doncs els nostres amics, es doblement dolorós, per quant a més a més de privar-los d'un ésser tan volgut, els ha privat també de dir-li el darrer adéu.

Rebin doncs els germans Planas, la senyora Salvat de Planas i el senyor Ramon Viñas, el nostre més sentit condol.

ESCOLTEU CADA DIMARTS, DIJOURS
I DISSAPTE

a tres quarts de nou de la nit

"CATALUNYA AL SERVEI DE LA
DEMOCRACIA"

audició patrocinada per
l'AGRUPACIO DEMOCRATICA
CATALANA

i transmesa pels micròfons de
C. B. 101 RADIO YUNGAY

FONT DE SODA
RESTAURANT

"NOEL"

FUNDAT L'ANY 1925

Especialitat:

CAFE EXPRES

MENJAR A LA CARTA

OBERT DIA I NIT

PORTAL BULNES
(Cantonada Merced)

Palomer Germans Ltda.

SAN DIEGO 1751 — TELEFON 89230

COMERCIANTS MAJORISTES DE

CERVESA I AIGUA PANIMAVIDA

Vins i licors de les més acreditades marques

Preus Reduïts — Repartiment a domicili

Fàbrica de Mobles Colonials

Lord Cochrane, 565

Teléfono 66567

JOAN GRAMUNT MIR

MIDES ACURADES

COLL Y Cia. Ltda.

CONFECCIONS

EXCLUSIVES

SASTRERIA

Moneda, 926

Teléfono, 65392

SANTIAGO

FIAMBREERIA
RESTAURANT

ESPECIALITAT EN POLLASTRE AL SPIEDO

GRAN ASSORTIT DE MARISCOS DE TEMPORADA

"La Trinchera"

MERCED i SAN ANTONIO - TELEFON 32868

ELS VINS

Moreta

SON ELS PREFERITS

VICUNA MACKENNA, 1216

TELEFON 50701
